

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	3
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2025	44
Staat van baten en lasten over 2025	46
Kasstroomoverzicht	47
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	48
Toelichting op de balans per 31 december 2025	54
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2025	62
Overige gegevens	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	67
Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming	70

Bestuursverslag

In dit bestuursverslag wordt toegelicht hoe de activiteiten van Escher in Het Paleis in 2025 hebben bijgedragen aan de doelstellingen uit de gemeentelijke subsidieaanvraag voor de beleidsperiode 2025–2028.

Missie

EiHP heeft als missie het werk en het leven van de kunstenaar M.C. Escher te presenteren en op laagdrempelige en inclusieve wijze te ontsluiten voor een breed publiek.

Wie zijn we?

In EiHP kom je dicht bij Escher. Het museum verbindt de wereldberoemde kunstenaar aan zijn tijdgenoten en het talent van vandaag met sprankelende tentoonstellingen.

EiHP spreekt een zeer breed publiek aan, van jong tot oud en door alle lagen van de bevolking heen. Kernbegrippen voor het museum zijn inspiratie, interactie en verwondering. De organisatie heeft veel kennis over Escher en maakt deze door tentoonstellingen, educatie, website en activiteiten in en rondom het museum toegankelijk. EiHP presenteert, verzamelt, onderzoekt, bewaart, beheert en conserveert samen met Kunstmuseum Den Haag de grootste museale Eschercollectie ter wereld. EiHP is hét kenniscentrum op het gebied van Escher. Het museum is gevestigd in het voormalige winterpaleis van koningin-moeder Emma en brengt daarmee als openbare instelling ook de rol van het koningshuis in de hofstad onder de aandacht.

De veelzijdigheid van het werk, gecombineerd met de unieke locatie van EiHP in Den Haag, biedt talrijke voordelen voor de stad.

Positionering

EiHP is ontstaan vanuit de overtuiging dat M.C. Escher recht heeft op een permanente plaats binnen het Nederlandse museale landschap, vergelijkbaar met andere beroemde kunstenaars als Rembrandt, Van Gogh en Mondriaan. EiHP heeft inmiddels overtuigend aangetoond dat Eschers werk een zeer divers publiek aanspreekt. Het museum trekt niet alleen het traditionele museumpubliek, maar ook bezoekers die anders wellicht niet snel een museum zouden bezoeken. Uniek aan Escher is dat zijn fantasierijke prenten en optische illusies vele generaties aanspreken. Wereldwijd gebruiken docenten in zowel alfa als bètavakken Eschers werk om leerlingen te enthousiasmeren voor deze disciplines. De binding met het onderwijs is voor EiHP dan ook sterk. Eschers werk daagt het oog van de kijker op verschillende manieren uit en nodigt direct uit tot bevragen. Hij leert de toeschouwer kijken. EiHP neemt als monografisch museum over Nederlands beroemdste graficus een unieke positie in binnen het museale landschap.

Terugblik 2025

2025 was voor Escher in Het Paleis een jaar waarin stabiliteit in bezoekersaantallen hand in hand ging met inhoudelijke verdieping en belangrijke strategische keuzes voor de toekomst.

In totaal bezochten 144.758 mensen het museum waarvan 4851 via de Museumnacht en de Museumnacht Kids. De verhouding tussen binnenlands en internationaal bezoek bedroeg 41% tegenover 59%. Hoewel het aantal bezoekers uit de Verenigde Staten afnam, werd dit gecompenseerd door groei uit onder meer buurlanden Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

Het tentoonstellingsprogramma liet zien hoe het veelzijdige werk van M.C. Escher nog altijd blijft inspireren. In tentoonstellingen rond Julie de Graag, Albert E. Bosman, Jehoshua Rozenman en Anne Desmet werden zijn kunstwerken telkens vanuit een ander perspectief belicht: van tijdgenoten en wiskundige verwantschappen tot hedendaagse kunstenaars die met vergelijkbare thema's werken. Deze presentaties trokken een breed publiek en brachten nieuwe verhalen rondom Escher naar voren. Tegelijkertijd kreeg de Haagse Eschercollectie internationale zichtbaarheid door een grote tentoonstelling in het Mudec in Milaan. Achter de schermen werd verder gewerkt aan onderzoek, publicaties en collectiebeheer, waarmee het museum zijn positie als internationaal kenniscentrum rond M.C. Escher verder versterkte.

Ook op het gebied van educatie en publieksprogrammering kende het museum een sterk jaar. In totaal namen 12.931 leerlingen en studenten deel aan educatieve activiteiten, waarmee de doelstelling ruim werd overtroffen. Het museum bleef investeren in toegankelijkheid, inclusie en doelgroepverbreding, onder meer via nieuwe educatieve programma's, publieksactiviteiten en samenwerkingen met maatschappelijke partners.

Tegelijkertijd stond 2025 in het teken van een belangrijke strategische heroriëntatie. Na jaren van voorbereiding werd duidelijk dat de voorgenomen transitie naar een nieuw Eschermuseum in de voormalige Amerikaanse ambassade op het Lange Voorhout in de huidige vorm geen doorgang kan vinden. Het voornemen van een commerciële partij om een grootschalige Escher-experience in Amsterdam te realiseren, leidde tot onzekerheid over de positionering en het bezoekerspotentieel van een nieuw museum in Den Haag. In goed overleg met de gemeente is daarom besloten de plannen voorlopig stil te leggen en de Eschercollectie in het Paleis te blijven presenteren. Binnen de organisatie leidde dit tot een periode van reflectie, waarin directie en team gezamenlijk verkenden hoe de ambities die voor de nieuwe locatie waren ontwikkeld ook vanuit de huidige locatie verder vorm kunnen krijgen. Deze gesprekken hebben geleid tot een hernieuwde focus op de toekomst van het museum.

Naast deze strategische ontwikkeling is in 2025 substantiële voortgang geboekt in het versterken van de toekomstbestendigheid van de organisatie. De vernieuwing van de IT-infrastructuur vormde hierbij een omvangrijk en complex traject en was een van de grote

investeringen in het verslagjaar. In dat kader is een wezenlijke stap gezet in de professionalisering van het ICT-beheer door de overstap naar een Managed Service Provider. Deze transitie ging gepaard met een herinrichting en modernisering van de digitale werkomgeving en markeert een structurele verandering in de manier van werken. Daarmee is de organisatie beter toegerust op continuïteit, stabiliteit en veiligheid in een context waarin digitale risico's en afhankelijkheden toenemen.

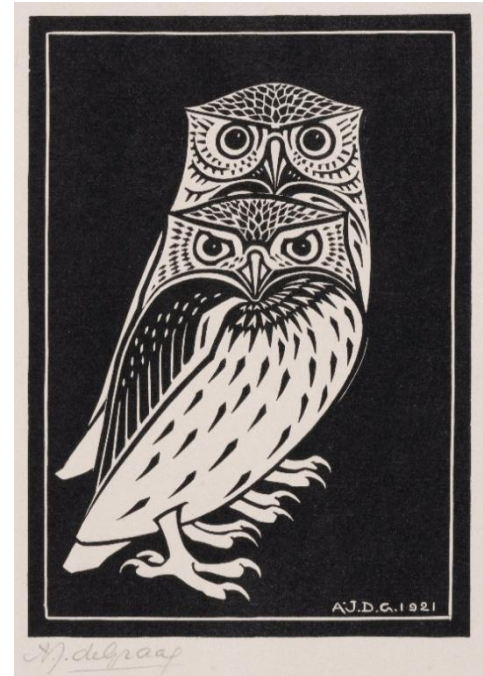
Tentoonstellingen

Julie de Graag

8 november 2024 t/m 16 februari 2025

In de wintertentoonstelling stond het oeuvre van Julie de Graag (1877-1924) centraal. Deze talentvolle tijdgenoot van M.C. Escher deelde met hem een grote liefde voor de natuur. Beide kunstenaars observeerden de wereld om hen heen en verbeeldde die op eigen wijze in grafiek. Waar Escher is uitgegroeid tot een wereldberoemd kunstenaar, is De Graag tot nu toe vooral gewaardeerd onder kenners. In 2024 was het 100 jaar geleden dat Julie de Graag overleed. EiHP greep dit moment aan om haar opnieuw aan de wereld te presenteren. Haar rijke oeuvre hing zij aan zij met dat van Escher, waardoor bezoekers de overeenkomsten en verschillen in hun werk konden ontdekken.

Tijdens de tentoonstelling over Julie de Graag werd er ook een installatie met cyanotypieën van de hedendaagse kunstenaar Tina Iris Chulo getoond in de balzaal. In haar werk zoekt Chulo de verbinding met de natuurlijke wereld, een eigenschap die ze gemeen heeft met Julie de Graag en M.C. Escher. Ze verkent de relatie tussen mensen en alle andere levensvormen in de installatie *Feel Free to Talk to Plants* (2024), waarmee ze in de zomer van 2024 afstudeerde van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten.

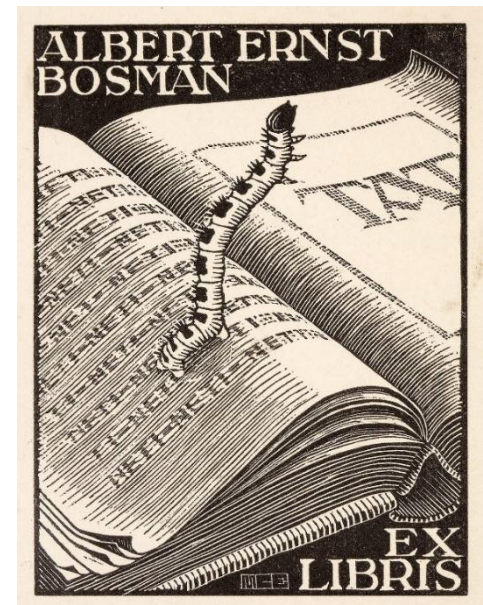

Julie de Graag, *Twee uilen*, houtsneede, 1921

M.C. Escher & Albert E. Bosman: Een wiskundige verbintenis

21 februari t/m 29 juni

Van februari tot en met juni waren, naast de prenten van Escher, tien wiskundige tekeningen van Albert E. Bosman te zien, evenals Escherprenten met persoonlijke boodschappen uit het familiebezit van zijn vroegere buurman. In deze presentatie kwamen de Eschercollectie en werken uit de familie Bosman op natuurlijke wijze samen, mede omdat de families vroeger regelmatig bij elkaar over de vloer kwamen en de herinneringen aan Escher binnen de familie Bosman nog altijd levendig zijn. Verschillende familieleden ontvingen bij bijzondere gelegenheden, zoals huwelijken, een prent van Escher voorzien van een persoonlijke opdracht. De vriendschap tussen de kunstenaars werd bovendien bekrachtigd in een ex libris dat Escher in 1946 voor Bosman maakte. Hun band was niet alleen persoonlijk maar ook inhoudelijk: beide kunstenaars hielden zich

M.C. Escher, *Ex libris Albert Ernst Bosman*, houtgravure, 1946

bezig met de vraag hoe je oneindigheid op papier kunt verbeelden. Bosman, ingenieur en wiskundeleraar, ontwikkelde zich tot een gepassioneerd kunstenaar die net als Escher wiskundige principes toegankelijk maakte voor een breed publiek. In de presentatie *M.C. Escher & Albert E. Bosman: Een wiskundige verbintenis* was hun werk voor het eerst samen te zien, geïntegreerd in zaal 10 van de permanente tentoonstelling.

Brieven vol bewondering

18 maart t/m 7 september

Van midden maart tot en met september toonde EiHP een bijzonder bruikleen, namelijk een zorgvuldig geschreven brief van de Escherliefhebber Hendrik Dekker. Daarin uit hij zijn bewondering voor de prent *Reptielen* (1943). Ook de handgeschreven reactie van Escher zelf was te zien op zaal. De brief is in bruikleen gegeven aan het museum door Dekkers kleindochter. In de brief complimenteert Dekker de graficus uitvoerig en ook wil hij de diepere laag in de prent aanstippen. Escher reageert met een kort briefje dat hij de vrije interpretatie van zijn werk met veel belangstelling heeft gelezen. De briefcorrespondentie werd samen met de prent *Reptielen* getoond.

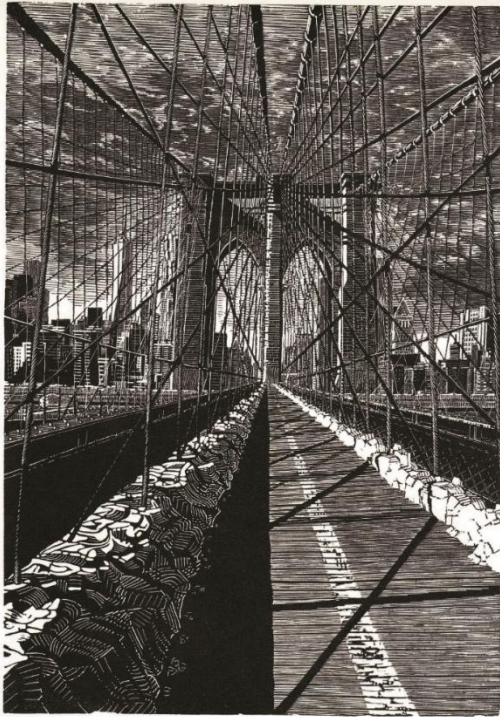
Jehoshua Rozenman – Out of the Box

3 juli t/m 14 september 2025

Bezoekers werden van juli tot half september verrast door de combinatie van het werk van M.C. Escher met de sculpturen van de hedendaagse kunstenaar Jehoshua Rozenman. Deze sculpturen zijn anders dan ze op het eerste gezicht lijken. Ze ogen robuust en monumentaal, maar zijn juist opgebouwd uit kwetsbaar glas. Rozenmans raadselachtige sculpturen verbeelden onmogelijke, geheimzinnige gebouwen die uit een andere dimensie lijken te komen. Behalve sculpturen waren er ook digitale prints te zien, recentelijk heeft Rozenman namelijk zijn kunstenaarspraktijk verbreed met de toepassing van AI (Artificial Intelligence). Deze technologie ziet hij als een assistent en creatieve sparringpartner; een middel dat hem verder helpt om zijn visie te concretiseren. De tentoonstelling *Out of the Box* liet dus ook dit proces én de resultaten zien.

Foto: Gerrit Schreurs

Anne Desmet, *Brooklyn Bridge: New Day*,
houtgravure, 2015

Anne Desmet – Bouwen zonder barrières

20 november 2025 t/m 15 maart 2026

Van november 2025 tot en met maart 2026 konden bezoekers van EiHP genieten van het werk van 'de Britse Escher'. Graficus Anne Desmet maakt haarscherpe prenten waarin ze speelt met perspectief en architectuur. Net als Escher blinkt ze uit in transformaties en metamorfoses en creëert ze haar eerste architectonische werk in Italië, wat een blijvende impact heeft op haar latere stedelijke landschappen. EiHP presenteerde het werk van de veelbekroonde Anne Desmet voor het eerst in Nederland, naast dat van een van haar grote inspiratiebronnen: M.C. Escher. Behalve een 40-tal prenten van Desmet was in de tentoonstelling ook een selectie schetsboeken, houtblokken en gereedschappen te zien. De grote kracht van beide kunstenaars is de manier waarop ze hun voorstellingen opbouwen: vanuit het donker, werken ze naar het licht toe. Hun prenten zijn uitzonderlijk gedetailleerd en technisch

verfijnd, ware toonbeelden van het ambacht van de drukunst.

Over de tentoonstelling is een [korte film](#) gemaakt waarin Anne Desmet vertelt over haar manier van werken, haar gelaagde prenten en het belang van metamorfoses en transformaties daarin. Ook bespreekt ze de toevallige relaties tussen haar werk en dat van Escher, parallellen die in de tentoonstelling duidelijk naar voren komen.

Externe tentoonstelling Mudec, Milaan

25 september 2025 t/m 8 februari 2026

De Escher Stichting organiseerde in Milaan een grote Eschertentoonstelling waarin de Haagse Eschercollectie centraal stond. Met 90 werken van Escher, van gravures en aquarellen tot houtsneden en lithografieën, aangevuld met meer dan 40 islamitische vergelijkingsvoorwerpen, onderzocht de tentoonstelling de relatie tussen de kunstenaar en zijn inspiratiebronnen. De presentatie volgde Eschers ontwikkeling van zijn vroege, door art nouveau beïnvloede periode, tot zijn latere, volledig rijpe oeuvre met mozaïekpatronen, metamorfoses, optische illusies en voorstellingen van oneindigheid. De conservator leverde bovendien een artikelbijdrage aan de catalogus.

Collectie

EiHP toont het hele jaar door prenten, tekeningen en objecten van M.C. Escher uit de Haagse gemeentelijke collectie. Deze wordt beheerd door Kunstmuseum Den Haag en is de grootste museale Eschercollectie ter wereld. Om deze reden wordt de Eschercollectie meegenomen in het collectieplan van Kunstmuseum Den Haag en is het onderdeel van de museummeting van Erfgoedhuis Zuid-Holland. EiHP en Kunstmuseum Den Haag staan nauw in contact over beheer en behoud, restauratie en verwerving van objecten ter versterking van de Eschercollectie.

Schenking: Sierlijke servetten

Kunstenaar en ontwerper Chris Lebeau (1878–1945), een tijdgenoot van M.C. Escher, ontwierp drie servetten die ooit in Eschers bezit waren. Deze servetten — *Straalbreking*, *School Visschen* en *Appel* — werden gemaakt in opdracht van de Eindhovense linnenfabriek Van Dissel & Zonen en zijn recent geschonken uit de nalatenschap van M.D.K.I. van Asch van Wijck-Huneus, die vlak bij Escher in Baarn woonde. Samen met haar vriendin J.L. Taets van Amerongen, die Escher in zijn laatste levensfase ondersteunde, ruimde ze Eschers huis leeg na zijn overlijden. Als dank voor haar hulp ontving zij de servetten, die nu aan de museumcollectie zijn toegevoegd. Dit is een mooie aanvulling, aangezien Escher zelf tafellinnen heeft ontworpen voor Van Dissel & Zonen. Het is aannemelijk dat Escher de servetten van Lebeau in zijn bezit heeft gekregen naar aanleiding van zijn eigen opdracht bij de linnenweverij. Mogelijk dienden ze als inspiratiebron voor Eschers eigen ontwerpen.

Hoogendijk-Floor

Sinds 2018 zijn er acht voorwerpen van M.C. Escher door de familie Hoogendijk-Floor in langdurig bruikleen aan het museum gegeven. Het houtblok voor *Vignet*, *Vissen* en het bijbehorende *Vignet*, *Vissen* uit 1955 bieden de mogelijkheid om een compleet verhaal te schetsen over de totstandkoming van deze houtsnede; van opdrachtgeverschap tot aan het in spiegelbeeld snijden in het houtblok. Het tonen van het houtblok en de houtsnede naast elkaar geven niet alleen houvast om het technische aspect van Eschers prenten te duiden, maar het maakt zijn grafiek tastbaar: de bezoeker, die dikwijls weinig tot geen voorkennis heeft van grafiek, komt zo dichtbij Escher als kunstenaar. Deze twee objecten zijn daardoor een unieke set en zijn samen met de aanwinst van de rest van het langdurig bruikleen een prachtige aanvulling op de collectie en daarmee op de Collectie Nederland.

Restauratie: Een tegeltableau voor én door Escher

De collectie is in 2024 uitgebreid met *Vissen en vogels* (1960), een tegeltableau van M.C. Escher dat jarenlang in zijn atelier hing. Escher ontwierp in de winter van 1959–1960 een groot tableau met hetzelfde motief voor een villa in Amsterdam-Zuid, in samenwerking met De Porceleyne Fles (nu: Royal Delft). Als dank voor deze opdracht stelde de fabriek een kleiner tableau samen, dat Escher vervolgens in zijn atelier ophing. Dit werk is in de loop van 2025 gerestaureerd waarbij restanten van geel voegmateriaal zijn verwijderd. Het tableau is opgenomen in de vaste collectiepresentatie, waar het langdurig voor publiek te zien is.

M.C. Escher (ontwerp), De Porceleyne Fles (uitvoering), *Vissen en vogels*, 1960, geglazuurd keramiek. Foto: Gerrit Schreurs

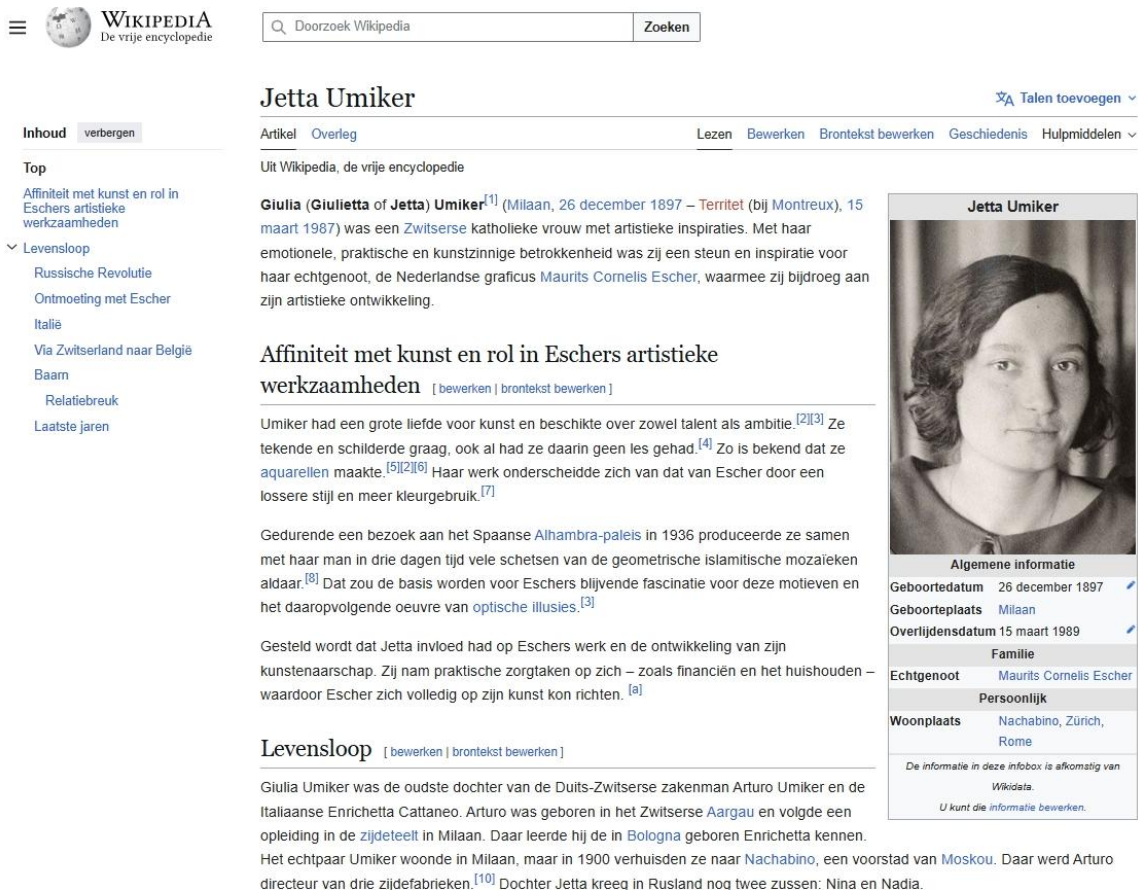
Een bijzondere samenkomst

Vorig jaar ontving EiHP een langdurig bruikleen en een waardevolle schenking uit de nalatenschap van Tony de Ridder. Dankzij de samenwerking tussen verschillende partijen kon de bijzondere afdruk van Eschers litho *Tekenen* (1948) niet alleen aan de collectie worden toegevoegd, maar vormde deze ook de aanleiding voor het aanstellen van een PhD-kandidaat, die in 2026 onderzoek zal doen naar de receptiegeschiedenis van Escher. Het museum is zowel Stichting de Paleiswinkel als de particuliere voormalige eigenaar bijzonder dankbaar voor het mogelijk maken van deze unieke kans. Hiermee wordt het onderzoek naar Escher verder verdiept en toekomstbestendig gemaakt.

Tijd voor verdieping

In 2025 was er meer ruimte voor onderzoek naar de collectie, wat resulteerde in diverse nieuwe publicaties. Conservator en assistent-conservator schreven meerdere bijdragen voor de websiterubriek *Escher Vandaag*, onder meer over onderwerpen die aansloten bij

tentoonstellingen, aanwinsten en individuele Escherprenten. Ook leverden ze een bijdrage aan de *catalogue raisonné* die naar verwachting in 2026 verschijnt. In het kader van de presentatie over Albert Bosman verscheen een publicatie van de hand van zijn kleinzoon, Fernand Bosman, waaraan het team zowel inhoudelijk als redactioneel meewerkte; het boek werd op 26 mei feestelijk gepresenteerd in het museum. Omdat het voor een kenniscentrum belangrijk is informatie ook buiten de eigen kanalen te delen, diende EiHP bovendien een Wikipedia-bijdrage in over Jetta Umiker, Eschers vrouw, voor wie tot voor kort nog geen eigen pagina bestond.

The screenshot shows the Wikipedia article for Jetta Umiker. The page is in Dutch and includes a table of contents, a lead paragraph, and a detailed biography. A sidebar on the right contains a portrait of Jetta Umiker and a table of general information.

Jetta Umiker	
Algemene informatie	
Geboortedatum	26 december 1897
Geboorteplaats	Milaan
Overlijdensdatum	15 maart 1989
Familie	
Echtgenoot	Maurits Cornelis Escher
Persoonlijk	
Woonplaats	Nachabino, Zürich, Rome

De informatie in deze infobox is afkomstig van Wikidata. U kunt die informatie bewerken.

Screenshot van Wikipedia-pagina Jetta Umiker

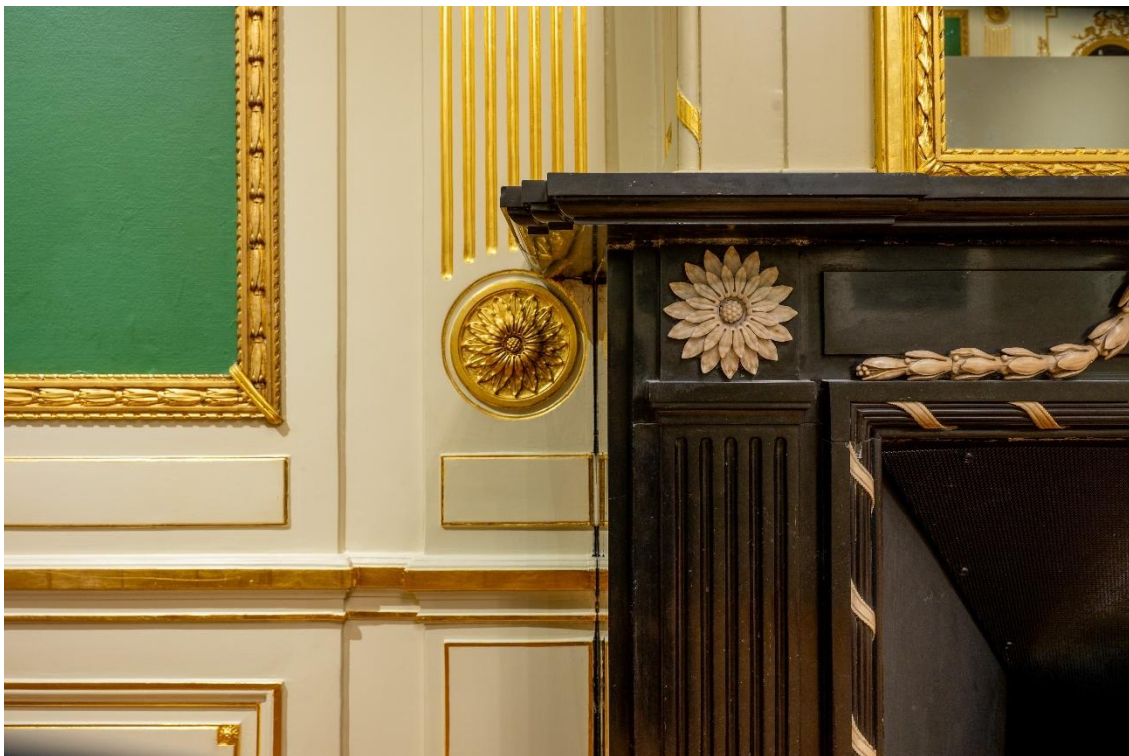
Onderzoek Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

De visie van het museum is om zoveel mogelijk originele werken te tonen, maar wel op een zo veilig en verantwoord mogelijke manier. Daartoe is een specifiek lichtbeleid nodig waarvoor de expertise van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is ingeschakeld. In 2024 is een start gemaakt met het onderzoek naar de Eschercollectie, waarbij onder meer de lichtgevoeligheid van de objecten op basis van de gebruikte materialen (inkt) is vastgesteld. De resultaten zijn aan het museum gepresenteerd in een adviesrapport, wat heeft geresulteerd in een vervolgonderzoek naar de verschillende papiersoorten dat eind 2024 is gestart. Het was de wens om dit onderzoek wederom met de expertise van de Rijksdienst

voor het Cultureel Erfgoed uit te breiden. Een subsidie van het NICAS (Netherlands Institute for Conservation, Art and Science) is aangevraagd en toegekend, wat het museum een stap dichterbij het opstellen van een gericht lichtbeleid brengt. De uitvoering van het onderzoek start in 2026.

Ondersteuning onderzoek historische schouwen

De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed doet breed onderzoek binnen het Nederlandse culturele veld op allerlei gebieden. Zij hebben EiHP benaderd over een onderzoek naar historische schouwen. Verspreid over vier verdiepingen staan meer dan twintig schouwen, ontstaan uit verschillende bouw- en verbouwcampagnes, van de oorspronkelijke bouwtijd tot aan de ingrepen van latere bewoners als prins Hendrik en Koningin-Moeder Emma. Een deel van deze schouwen blijkt zelfs afkomstig uit het huis Fagel aan het Noordeinde. Ze zijn destijds door de koninklijke familie verplaatst en opnieuw ingepast in het paleis. Door deze verplaatsingen is de oorspronkelijke samenhang soms vervaagd, waardoor schouwen nu geïsoleerd of in eenvoudigere ruimtes staan. Juist deze rijke, gelaagde geschiedenis maakt de schouwen van EiHP tot een fascinerend onderwerp voor verder onderzoek. De conclusies van het onderzoek worden in 2026 gepubliceerd.

Neoclassicistische schouw van Italiaans wit en Belgisch zwart marmer. De vormgeving van de schouw en van de wandbetimmering zijn op elkaar afgestemd. Foto: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, fotograaf Michel Mees, 2026

Educatie & Cultuuronderwijs

In 2025 heeft EiHP 12.931 leerlingen laten kennismaken met het fascinerende werk van M.C. Escher én de koninklijke sfeer van het voormalige winterpaleis van Koningin Emma. De educatieve programma's dagen leerlingen uit om, net als Escher, nieuwsgierig te kijken, te verbinden, en om hun eigen creativiteit te ontplooien. Ze zijn ontwikkeld met samenwerkingspartners in en buiten de stad. EiHP zet zich in om iedere leerling zich welkom te laten voelen: lessen en schoolrondleidingen worden aangepast aan taalniveau, leerstijl en eigen belevingswereld. Zo wordt iedere leerling co-creator van de eigen museumervaring en kan iedereen op eigen wijze leren en meedoen.

De thema's van Eschers prenten – orde en chaos, optische illusies, metamorfoses en oneindigheid – vormen een rijke basis voor inspirerende educatieve programma's. Zijn fascinatie voor Spaans-islamitische architectuur geeft de lessen een extra culturele dimensie. Ook zijn grafische meesterschap inspireert tot op de dag van vandaag.

Foto: Fred Ernst

Educatieve parel

In 2024 ontwikkelde EiHP een nieuwe museumles voor groep 3 en 4 van het (speciaal) basisonderwijs: *Paleis der Wonderen*. Deze les laat leerlingen spelenderwijs kennismaken met Escher en het Paleis, waarbij verschillende zintuigen worden geactiveerd en elementen uit diverse culturen worden (h)erkend en in beeld gebracht. Vanaf januari 2025 was de les te volgen.

Uit evaluatieformulieren blijkt dat het onderwijs de nieuwe les zeer waardeert. Dankzij de diverse werkvormen kan iedere leerling op een passende manier deelnemen, een belangrijk uitgangspunt binnen het educatieve aanbod.

De Algemene Hindoe Basisschool VAHON speelde een waardevolle rol in de ontwikkeling en was betrokken bij de pilotlessen in 2024. In 2025 boekten zij niet alleen deze les voor groep 3 en 4, maar ook lessen uit het aanbod voor alle hogere groepen.

Met *Paleis der Wonderen* heeft EiHP het aanbod voor jonge kinderen én leerlingen met speciale onderwijsbehoeften verder verdiept en verbreed.

Overzicht educatieve programma's

Primair onderwijs

- Vier museumlessen bij de vaste collectiepresentatie: *Paleis der Wonderen* (groep 3-4), *Een mier gedrukt op papier*, *Ga met Escher mee op reis*, *Meesterlijke metamorfoses* (groep 5-8).
- Op maat gemaakte museumlessen voor o.a. hoogbegaafde leerlingen.
- Twee vernieuwde visuele handleidingen: een voor de museumles en een voor individueel bezoek. Dit voorbereidend materiaal is gericht op kinderen met een prikkelgevoeligheid.
- Voorbereidend lesmateriaal voor leerkrachten met daarin kern-, - en lesdoelen en lessuggesties voor in de klas, ter voorbereiding van de museumlessen.

Voortgezet onderwijs

- Museumles bij de vaste collectiepresentatie: *De oneindige wereld van M.C. Escher*. Deze les is geschikt voor onder- en bovenbouw vmbo, havo en vwo. De les is ook op maat beschikbaar voor speciaal voortgezet onderwijs.
- *Kijkwijzers*, voor onder- en bovenbouw vmbo, havo en vwo. Voor een museumbezoek op eigen gelegenheid. Er zijn versies ontwikkeld voor zowel de vaste collectiepresentatie als de tijdelijke tentoonstellingen rond Julie de Graag en Anne Desmet.
- Rondleidingen door de vaste collectiepresentatie en tijdelijke tentoonstellingen.
- Rondleidingen op maat, waarbij dieper wordt ingegaan op onderwerpen o.a. voor het Praktijkonderwijs.
- Voorbereidend lesmateriaal: het wiskunde-informatiepakket over de wiskundige principes in het werk van Escher.

Met deze programma's heeft EiHP, in samenwerking met culturele en onderwijspartners, actief bijgedragen aan het verrijken van het cultuuronderwijs. Alle schoolrondleidingen en museumlessen sluiten naadloos aan op de leerdoelen van de Stichting Leerplanontwikkeling (SLO) én op die van Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH).

Totaal aantal ontvangen leerlingen/studenten in 2025 Haags/niet Haags

	2022	2023	2024	2025
Primair onderwijs	2940	3084	2550	3461
- Haags			2270	3169
- Niet-Haags			280	292
Voortgezet onderwijs	5578	7256	8029	9005
- Haags			1320	1541

- Niet-Haags			6709	7464
Mbo			271	134
- Haags			40	10
- Niet-Haags			231	124
Hoger onderwijs			5	5
Individueel met CJP pas				326
Totaal	12.931			

Het streven om in 2025 11.500 leerlingen/studenten in het museum te ontvangen, voor school gebonden lessen en activiteiten, is meer dan behaald. EiHP heeft in totaal 12.931 deelnemers voor cultuuronderwijs ontvangen, afkomstig van scholen uit Den Haag, de regio, Nederland en het buitenland. In totaal waren er 4720 deelnemers vanuit de Haagse scholen voor het school gebonden aanbod cultuureducatie. Er zijn meer leerlingen ontvangen dan in 2024, dat geldt zowel voor het primair onderwijs als voor het voortgezet onderwijs.

Toelichting op de aantallen

Scholen in en buiten de stad kunnen aan de educatieve programma's deelnemen. De thema's van de museumlessen sluiten aan op de COH-thema's (Cultuuronderwijs op zijn Haags). De scheiding van Haags/niet-Haags was, toen de doelen werden gesteld in 2023, nog niet aan de orde.

Vergroten capaciteit

Scholen komen voor een museumbezoek met een *Kijkwijzer*, een rondleiding of museumles. De museumlessen bij EiHP omvatten stevast een rondleiding met een workshop. Het gebouw heeft één atelierruimte en heeft daarnaast meerdere logistieke beperkingen die het ontvangen van grote groepen scholieren tegelijk onmogelijk maken. Kortom, de vraag is groter dan de hoeveelheid rondleidingen, museumlessen en workshops die EiHP kan bieden. Om meer scholen te kunnen bedienen, is EiHP in 2025 gestart met de ontwikkeling van een visie voor de herinrichting van de ruimte van het voormalige museumcafé. Bij dit ontwerp denkt EiHP aan een multifunctionele ruimte voor educatie en evenementen, waartoe ook het publieksprogramma behoort.

Méer Haagse vo/vmbo leerlingen bereikt

In 2025 heeft EiHP opnieuw stappen gezet om meer Haagse leerlingen uit het voortgezet onderwijs te bereiken, met een bijzondere focus op vmbo-leerlingen. Deze inzet werpt zichtbaar vruchten af: het aantal deelnemende leerlingen is verder toegenomen. Ook in 2026 zet EiHP zich in om dit bereik verder te vergroten en om educatieve lesmaterialen en programma's nog beter te laten aansluiten op het vmbo.

In dit kader is de samenwerking met het Technasium van ISW Hoogeland voortgezet. Scholieren onderzochten hoe zij museumrondleidingen voor hun vmbo-leeftijdsgenoten konden verrijken. EiHP begeleidde hen hierbij en ontving de leerlingen voor een inspiratiesessie. Aan het einde van het project presenteerden vier klassen hun ontwerpen aan EiHP, wat waardevolle nieuwe inzichten aan beide kanten opleverde. In 2026 neemt het Technasium het stokje verder over, zodat er ruimte ontstaat voor de beoogde meerjarige samenwerking zoals hieronder toegelicht.

Universiteit van Amsterdam

De samenwerking met de Universiteit van Amsterdam heeft in 2025 opnieuw voor inspirerende resultaten gezorgd. Samen onderzoeken EiHP en de UvA hoe de wiskundige principes in Eschers werk toegankelijker gemaakt kunnen worden voor leerlingen uit het voortgezet onderwijs en in het bijzonder voor het vmbo. Als opdrachtgever vroeg EiHP een nieuwe lichting tweedejaars studenten wiskunde, informatica en natuurkunde om voort te bouwen op de bevindingen van de vorige groep. Zij kregen de opdracht om praktische wiskundedoelen te ontwikkelen die vmbo-leerlingen voorbereiden op hun museumbezoek.

Deze opdrachten zijn getest door Haagse vmbo-leerlingen, die waardevolle feedback hebben gegeven. Tijdens hun eindpresentaties concludeerden de studenten dat *“Escher een geliefd kunstenaar is, en dat zijn kunst zich uitstekend leent om de vaak formele uitleg van symmetrie begrijpelijker en aantrekkelijker te maken voor vmbo-leerlingen.”* In dit project is de ruimte voor experiment minstens zo belangrijk als het eindresultaat. De samenwerking wordt de komende jaren verdiept binnen een omvangrijk vijfjarig samenwerkingsproject in het kader van het beoogde NWO/NWA-consortium: een krachtige coalitie waarin wetenschap, onderwijs en maatschappelijke impact samenkomen.

Mbo-programma

In 2025 legde onduidelijkheid in de wet DBA een groot beslag op de tijd van het hoofd educatie. Dit ging ten koste van de ontwikkeling van een nieuwe mbo-programma omdat Stichting Escher Collectie in 2025 geen medewerker P&O in dienst had. Toch heeft EiHP niet stilgezeten: het mbo-netwerk is actief uitgebreid en nieuwe samenwerkingen zijn opgezet. Zo doen we mee aan het co-creatieprogramma van Cultuurschakel en ROC Mondriaan. Dit traject maakt deel uit van het landelijke programma *Week van het Ambacht*, dat in 2026 wordt uitgevoerd.

Rondleiders en museumdocenten

EiHP staat voor hoogwaardige educatie,- en publieksprogramma's. Daarom is opnieuw stevig ingezet op het aantrekken van deskundige rondleiders en museumdocenten. Zij maken de kunst van Escher toegankelijk voor een breed publiek en fungeren als inspirerende rolmodellen voor leerlingen. Om de diversiteit te vergroten, heeft EiHP ook in 2025 museumdocenten met uiteenlopende culturele achtergronden aangetrokken — met waardevolle ondersteuning van CultuurSchakel.

Maatschappelijke stage

EiHP verwelkomde een leerling uit het voortgezet onderwijs voor een maatschappelijke stage. Een week lang draaide de stagiaire mee op de afdeling Educatie en kreeg zo een kijkje

achter de schermen van het kunst- en cultuuronderwijs dat het museum aanbiedt. Door actief mee te helpen, maakte zij kennis met de diverse werkzaamheden die komen kijken bij het ontwikkelen en begeleiden van educatieve programma's.

Publieksprogramma

In 2025 bouwde EiHP voort op de succesvolle publieksactiviteiten en werd het educatieve aanbod voor de vrije tijd aanzienlijk uitgebreid. Het programma werd ontwikkeld in lijn met de gemeentelijke beleidsnota Cultuureducatie en Cultuurparticipatie 2025–2028. Workshops en rondleidingen vormden opnieuw het hart van het aanbod: ze brachten bezoekers dichterbij Eschers meester- én makerschap en maakten de kunst op een toegankelijke, interactieve manier beleefbaar voor een breed publiek. Door actief te experimenteren met Eschers technieken zoals linoleum snijden en met onderwerpen als perspectief, herhaling en transformatie kregen deelnemers inzicht in de creatieve keuzes en het vakmanschap achter zijn iconische werk. In de interactieve rondleidingen leidde de verdieping in Eschers denkproces, zijn technische precisie en de verhalen achter afzonderlijke werken tot aandachtig leren kijken en begrijpen. Deze combinatie van doen, ontdekken en reflecteren hielp bezoekers om niet alleen Eschers meesterwerken te bewonderen, maar ook het maakproces en de inventiviteit erachter werkelijk te doorgronden.

Gedurende het jaar organiseerde EiHP bij zowel de tijdelijke tentoonstellingen als de vaste collectiepresentatie diverse nieuwe programma's, telkens thematisch afgestemd op het getoonde werk. Deze activiteiten bleken bijzonder populair en waren stevast snel volgeboekt. De persoonlijke begeleiding zorgde voor zichtbaar enthousiasme onder de deelnemers en stimuleert talentontwikkeling en terugkerende bezoeken gezien de reacties van de deelnemers.

Met deze integrale benadering van cultuureducatie en cultuurparticipatie draagt EiHP bij aan een toegankelijk en inspirerend cultureel aanbod voor inwoners en bezoekers van Den Haag en is in 2025 een stevige basis gelegd, waarop het museum de komende jaren verder bouwt. De activiteiten dragen bij aan ontmoeting, creativiteit en culturele participatie voor een breed en divers publiek.

Overzicht publieksprogramma's

- Speurtochten in Nederlands, Engels en Duits.
- Workshops linoleum snijden en workshops vlakvullingen tekenen.
- Rondleidingen.
- Rondleidingen voor blinden en slechtzienden.
- Rondleidingen met workshops.
- Lezingen.
- Audiotours.

Speurtochten

De speurtochten voor families maakte EiHP bij de vaste collectiepresentatie en de tijdelijke tentoonstellingen van Julie de Graag en Anne Desmet. Met deze gratis speurtochten in

meerdere talen is er altijd iets samen te doen in het museum en stimuleert het museum families om (terug) te komen met (jonge) kinderen.

Workshops kinderen/families

EiHP biedt ook in 2025 het hele jaar door diverse workshops aan in het atelier. Voor kinderen is er elke zondagmiddag een gratis workshop linoleum snijden. Op woensdagmiddagen in de schoolvakanties kunnen families meedoen aan de gratis workshops vlakvullingen tekenen. Kinderlijke nieuwsgierigheid kan ook nieuwsgierigheid bij ouders aanwakkeren en dat stimuleren we met workshops waarin ouders samen met kinderen aan de slag kunnen. Deze workshops worden mede mogelijk gemaakt met financiële ondersteuning van Stichting De Paleiswinkel. Voor volwassenen is de mogelijkheid om op aanvraag een workshop linoleumsnede in combinatie met een rondleiding te volgen. Alle workshops worden professioneel begeleid door museumdocenten.

Workshop: 'Maak je eigen lino'snede'. Foto's: Fred Ernst

Rondleidingen

EiHP biedt op aanvraag Nederlandse, Engelse, Duitse, Franse, Spaanse en Italiaanse rondleidingen aan voor groepen volwassenen. De rondleidingen worden door ervaren rondleiders gegeven.

Rondleidingen voor blinden en slechtzienden

Vier keer per jaar organiseert EiHP rondleidingen voor bezoekers met een visuele beperking, inclusief één rondleiding bij een tijdelijke tentoonstelling om een herhaalbezoek te stimuleren. Dit jaar werd dit gedaan bij de tentoonstelling *Anne Desmet: bouwen zonder barrières*. De grafische technieken houtgravure en houtsnede werden besproken door een rondleider met passende expertise. Hiervoor werden specifieke voelobjecten zoals burijnen, houtblokjes van taxus en citroenboomhout gebruikt.

Rondleiding met workshop 'Maak jij eigen linodruk op canvas'

In de herfst en winter presenteerde EiHP de prenten van Julie de Graag naast die van Escher. Geïnspireerd op de overeenkomstige thema's en de krachtige stijl van beide kunstenaars ontwierpen deelnemers onder leiding van kunstenaar Inge Aanstoot hun linoleumsnede die ze vervolgens afdrukten op een canvas tas.

Workshop: 'Maak je eigen linodruk op een canvas tas.' Foto: Gerrit Vermeulen

Rondleiding met workshop 'Ontdek Escher en Arabische Kalligrafie'

Bij de vaste Eschertentoonstelling werd speciale aandacht besteed aan de invloed van islamitische kunst op Eschers werk: onder begeleiding van kunstenaar Qasim Arif werden Eschers fascinatie voor het Alhambra en zijn vlakvullingen belicht. Aansluitend maakten de bezoekers persoonlijke kalligrafiewerken, begeleid door Arif die zijn unieke stijl mengt met elementen uit de Arabische kalligrafie en street art.

Rondleiding met workshop 'Maak je eigen Ex libris'

In de rondleiding werd de traditie van de ex libris verduidelijkt, toegespitst op Eschers ex librisen. In het atelier leerden de deelnemers onder begeleiding van kunstenaar Inge Aanstoot hoe zij een eigen ontwerp voor een ex libris konden vormgeven door tekst, beeld en vorm te combineren, waarna ze dit in de vorm van een linoleumsnede omzetten in een eigen ex libris.

Rondleiding met masterclass 'Maak je eigen houtgravure'

Rondleiding door Mireille Linck. Foto: Ozgur Savas

Workshop met Anne Desmet. Foto: Monique

Van 18 november 2025 t/m 15 maart 2026 werden de kunstwerken van Anne Desmet naast

Eschers prenten tentoongesteld. In deze tentoonstelling kwamen grafische technieken samen en vanwege Desmets werk werd de houtgravure sterk belicht. In de rondleiding door de conservator werd Desmets én Eschers fascinatie voor architectuur, landschappen en transformaties uitgelegd. Vervolgens gaf Anne Desmet een unieke workshop houtgravure maken.

Interactieve rondleiding 'Kunst & AI

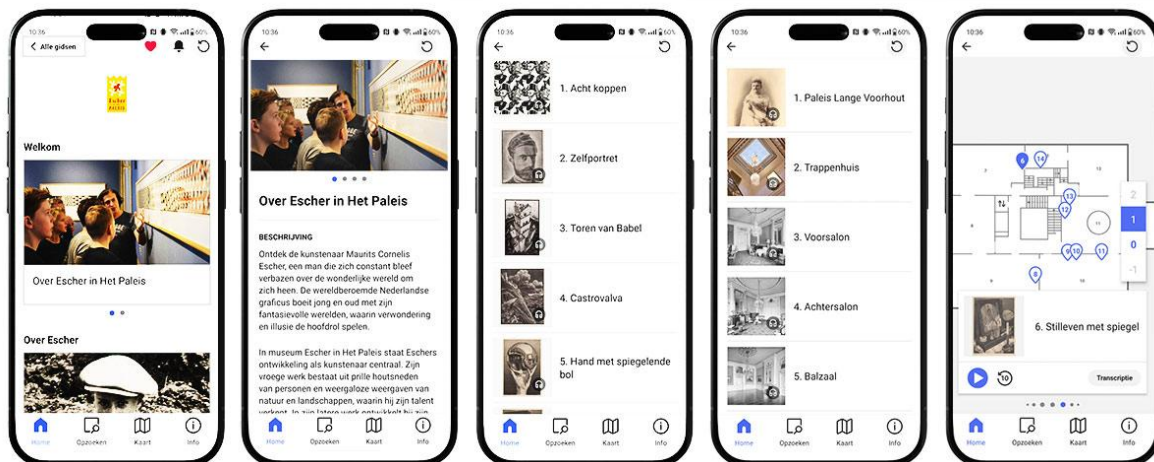
In de zomer bood het museum een interactieve rondleiding aan over kunst en kunstmatige intelligentie. Centraal stond de dialoog tussen het werk van M.C. Escher en Jehoshua Rozenman, die in zijn recente werk AI inzet als creatieve sparringpartner. De rondleiding bood deelnemers context, verdieping en ruimte voor reflectie. Verandert het gebruik van AI de manier waarop we kunst ervaren? Kunst, technologie en publiek kwamen bij elkaar en deelnemers werden uitgenodigd uit om met een frisse blik te kijken naar creativiteit in een tijd van digitale vernieuwing.

Ewoud van Rijn tijdens uitleg over lithografietechniek

Lezing Ewoud van Rijn

In het werk van kunstenaar en KABK-docent Ewoud van Rijn neemt de lithografie een bijzondere plaats in, net als dat voor Escher het geval was. De afgelopen tien jaar heeft Van Rijn zich steeds verder verdiept in deze techniek en zich het medium stap voor stap eigen gemaakt en ontgonnen. In zijn lezing nam hij de bezoekers mee in het technische proces van lithografie en ging met ze in gesprek aan de hand van materialen, gereedschappen, eigen werk en naslagwerken.

Escher interface in de Bloomberg applicatie

Nieuwe audiotour Bloomberg

In het najaar heeft EiHP zijn eigen pagina gelanceerd in de Bloomberg Connects-app. Daarin staat informatie over het museum, over Escher en over lopende en komende tentoonstellingen, met een prominente plek voor de audiotours. De Highlights tour is beschikbaar in 9 talen, de Emma-tour in 3 talen. Daarnaast is er ook een Nederlandse versie van de Highlights tour waarin 8 topstukken voorzien zijn van uitgebreide beschrijvingen waarmee gebruikers zich een beeld kunnen vormen van deze complexe prenten. Deze audiotours zijn door een vertaalbureau vertaald, maar omdat Bloomberg Connects ook gebruik maakt van Google Translate kan iedere gebruiker de teksten in diens eigen taal lezen. De pagina in Bloomberg Connects wordt op de website en in het museum gepromoot. Bezoekers kunnen die op hun mobiel laden door een QR-code te scannen. Dat wordt ook gemonitord binnen de beheeromgeving. De app is gratis te gebruiken en over de hele wereld toegankelijk. Musea als The Museum of Modern Art en The Guggenheim Museum in New York, en Tate in Londen zijn aangesloten bij de app, net als ruim 650 andere musea.

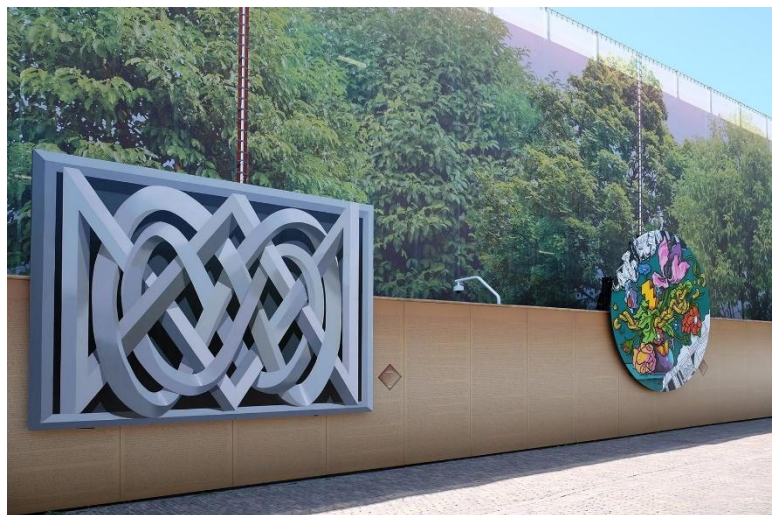
Maatschappelijk draagvlak & samenwerking

Stichting Museumkwartier

Het Museumkwartier Den Haag is een samenwerkingsverband van culturele instellingen in het historische centrum van Den Haag. Het initiatief richt zich op het versterken van het gebied als herkenbare culturele bestemming voor zowel bewoners als (inter)nationale bezoekers. Door gezamenlijke marketing, programmering en evenementen werken de partners aan een aantrekkelijk en samenhangend cultuurgebied dat bezoekers stimuleert meerdere instellingen te combineren en langer in de stad te verblijven.

Street art op het plein

Onder de naam Binnenhof Buitenkunst zijn vijf Haagse street artists de uitdaging aangegaan om op de bouwschutting van het Binnenhof aan het Plein live een kunstwerk te maken. De makers hebben zich laten inspireren door de kunstcollecties van vijf Haagse musea. Kunststudio Bier en Brood werkte samen met EiHP en heeft een ontwerp gemaakt dat is geïnspireerd door M.C. Escher. Het resultaat is een knoop die direct doet denken aan zijn oeuvre, maar tegelijkertijd een heel eigen karakter heeft.

Kunstsacks Museumkwartier Den Haag

Op zaterdag 20 september vond in Museumkwartier Den Haag de eerste editie plaats van Kunstsacks. De 12 culturele hotspots in het gebied boden allerlei activiteiten in snackformaat: behapbaar en veelzijdig. En dat alles in combinatie met een heerlijke picknick

op het Lange Voorhout. Bezoekers konden urenlang dwalen, ontdekken, proeven en zich laten verrassen. EiHP organiseerde succesvolle korte flitsrondleidingen in het museum en workshops 'vlakvullingen tekenen' bij een culturele partner, Huis van het Boek.

Museumnacht Kids

In maart vond weer een succesvolle Museumnacht Kids plaats. Dit evenement is ieder jaar een centrale spil in de programmering van EiHP. Een verhalenverteller vertelde op energieke wijze over de avonturen van Anansi de spin en er waren handpan-optredens die voor een magische sfeer zorgden. Daarnaast konden kinderen (en hun ouders) op een vernieuwende manier kijken naar de prenten van Escher, met interactieve opdrachten van Bennie's Playcare. Tijdens de workshop *Spelen met Spiegels* konden kinderen zelf oneindige patronen maken. Het was een drukke, maar bovenal zeer gezellige avond, met maar liefst 1780 bezoekers.

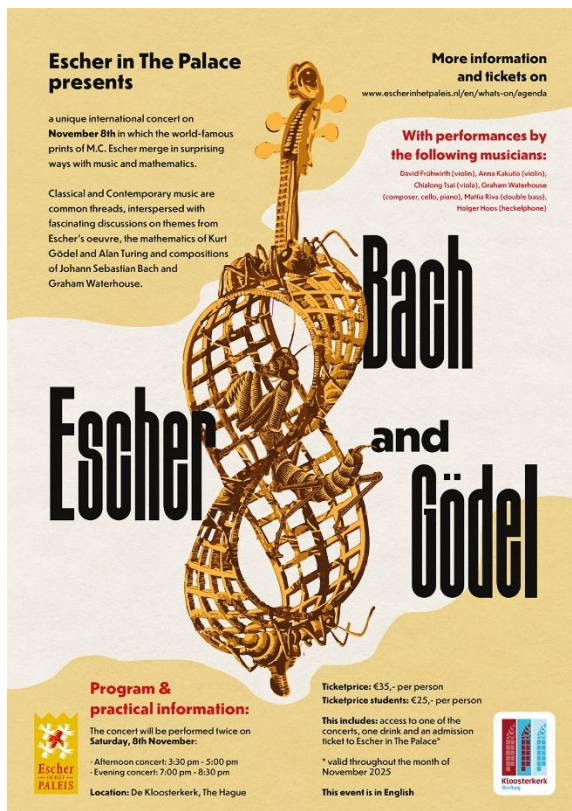
Community project Allan Vos

In augustus vonden bij EiHP twee bijzondere inzameldagen plaats in het kader van het project *Shine Bright in the Palace*. Op 8 en 15 augustus brachten bezoekers hun oude kristallen kroonluchters en losse onderdelen naar het museum. Deze glinsterende objecten werden hergebruikt in een nieuw kunstwerk van ontwerper Allan Vos, dat op 11 oktober werd onthuld tijdens Museumnacht Den Haag. De actie trok enthousiaste donateurs, die in ruil voor hun bijdrage gratis toegang kregen tot het museum. Het project kreeg ook aandacht in de media, waaronder een artikel in het AD. De inzameldagen waren niet alleen een succes qua opkomst, maar boden ook een mooie kans om het publiek actief bij het maakproces van kunst te betrekken.

Museumnacht Den Haag

Op 11 oktober was de 15^e editie van Museumnacht Den Haag. Het was een ontzettend succesvolle editie met 3071 bezoekers! Bezoekers ontdekten Eschers wereld van illusie en oneindigheid via interactieve workshops vlakvullingen, optredens van goochelaar Justin Vliegthart, en een sprankelend kunstwerk van modeontwerper Allan Vos. Door het hele paleis konden bezoekers meedoen aan creatieve opdrachten, dansen met de wandelende DJ en Eschers kunst op een nieuwe manier beleven. De avond trok een groot en divers publiek en liet zien hoe kunst, muziek en magie samenkomen in een betoverende beleving vol verbeelding en verbinding.

Concert - Escher, Bach, Gödel: Perspectieven en (on)mogelijkheden

In samenwerking met hoogleraar kunstmatige intelligentie Holger Hoos, componist Graham Waterhouse en diverse gerenommeerde musici organiseerde EiHP op 8 november 2025 het bijzondere concert *Escher, Bach, Gödel: Perspectieven en (on)mogelijkheden*. Tijdens dit eenmalige evenement werden kunst, muziek en wiskunde op speelse en inspirerende wijze met elkaar verweven. De voorstelling bracht klassieke muziek, gesprekken en reflectie samen rond thema's als creativiteit en precisie, oneindigheid, patronen en kunstmatige intelligentie – onderwerpen die zowel Escher als denkers als Gödel en Turing diepgaand onderzochten. Met dit project onderstreepte EiHP zijn rol als plek voor ontmoeting tussen kunst en wetenschap, en wist het een breed en nieuwsgierig publiek te verbinden door middel van een multidisciplinaire ervaring die de grenzen van de verbeelding verkende.

Mathfest

Op 12 mei was EiHP aanwezig op Mathfest, het wiskundefestival dat in Utrecht werd georganiseerd ter ere van de Internationale Dag van Vrouwen in de Wiskunde. Het evenement had één duidelijk doel: wiskunde toegankelijk en inspirerend maken voor iedereen. Bezoekers doken in activiteiten vol speelsheid, creativiteit en verwondering. EiHP verzorgde de workshop 'Vlakvullingen tekenen'—opnieuw een groot succes en volledig uitverkocht. Ook in de komende jaren blijft EiHP, in samenwerking met Platform Wiskunde, bijdragen aan Mathfest.

Cultureel ondernemerschap & bedrijfsvoering

In 2025 heeft EiHP verder geïnvesteerd in cultureel ondernemerschap en de versterking van zijn positie als veelzijdige museum- én eventlocatie.

Zakelijke Verhuur

De Zilverkamer werd voorzien van nieuw meubilair, waardoor de ruimte beter inzetbaar is voor exclusieve vergaderingen en zakelijke bijeenkomsten. Het bestaande meubilair kreeg een duurzame herbestemming: de stoelen werden overgedragen aan Podium Noord, en de tafel vond een nieuwe plek in de kantine van een Haagse voetbalvereniging.

Daarnaast werd geïnvesteerd in nieuwe brochures en communicatiemiddelen om EiHP nadrukkelijker op de kaart te zetten als bijzondere evenementenlocatie. Het museum was bovendien actiever aanwezig bij bijeenkomsten van Platform Cultuur Locaties, waarmee het netwerk en de kennisuitwisseling binnen de sector verder zijn vergroot.

Tot slot werden nieuwe samenwerkingen met hotels in Den Haag opgezet, gericht op het aantrekken van meer toeristische bezoekers en het versterken van de internationale zichtbaarheid van het museum.

Travel Trade

Op het gebied van Travel Trade werd opnieuw nauw samengewerkt met de betreffende afdelingen van The Hague & Partners, het NBTC en Stichting Travel Trade Holland. Daarnaast vond intensieve samenwerking plaats met de culturele partners van het Rijksmuseum, het Mauritshuis, het Kröller-Müller Museum en Royal Delft binnen de gezamenlijke positionering van de 'Big 5'.

In dit kader werden internationale reisbeurzen bezocht in Duitsland en Engeland en vonden salesmissies plaats naar België en Japan. Tijdens deze missies werd ditmaal ook de snelgroeiende Taiwanese markt verkend, waar een sterke belangstelling bestaat voor juist moderne en hedendaagse kunst. Voor de Japanse markt werd bovendien, in samenwerking met het Rijksmuseum, het Mauritshuis, het Kröller-Müller Museum en Royal Delft, een speciale en succesvolle 'stamp rally' ontwikkeld. Deze gezamenlijke actie bleek een effectieve manier om Japanse bezoekers kennis te laten maken met meerdere Nederlandse culturele instellingen.

De consistente aanwezigheid op de Japanse markt in de afgelopen drie jaar begon zich in 2025 zichtbaar uit te betalen. Zo brachten onder meer reisorganisaties Kuoni en WTS voor het eerst groepen naar het museum. De directeur van WTS verscheen daarbij op de afspraak met een Escher-stropdas, een klein detail dat de herkenbaarheid en waardering voor het werk van Escher binnen deze markt mooi illustreert.

Personeel

Ook in 2025 hanteerde EiHP zowel de Governance Code Cultuur als de Fair Practice Code.

Diverse periodieke vergaderingen waaronder het directieoverleg, teamoverleg, inhoudelijk overleg en het D&I-overleg, hebben als doel de besluitvorming te structureren en een transparante besturing van de organisatie te waarborgen.

Met de komst van de nieuwe directie is in 2025 tevens met een frisse blik naar de organisatie en de organisatiestructuur gekeken. Voortbouwend op de bestaande basis is in dit jaar de koers uitgezet voor verdere doorontwikkeling van de organisatie. Zo wordt het team in 2026 uitgebreid met een medewerker P&O en een projectleider, om de professionalisering van de organisatie verder te versterken en een eigentijdse aanpak te bevorderen.

Medewerkers, freelancers, kunstenaars en stagiairs worden eerlijk betaald. De uitzendkrachten van 65+ worden gehonoreerd op basis van de museum-cao. Na onderzoek bij andere musea en met inachtneming van de huidige inflatie heeft een herijking plaatsgevonden op de beloning van zzp'ers, waarbij ook de actuele zzp-wetgeving is meegenomen.

EiHP leidt graag een nieuwe generatie museummedewerkers en kunstenaars op door stages aan te bieden. Ieder half jaar loopt er een stagiair mee met de conservator en de webredacteur. In samenwerking met Jong VNK en de Reinwardt Academie, ontwikkelde de Museumvereniging in 2023-2025 een richtlijn om meer eenheid te brengen in stagevergoedingen binnen de museumsector. Aanleiding hiervoor waren de grote verschillen tussen musea en het besef dat ongelijk betaalde of onbetaalde stages kansenongelijkheid vergroten. De richtlijn is gebaseerd op onderzoek en een enquête onder musea. Zij hanteert de definitie van een stage als een praktijkperiode die onderdeel is van een opleiding, met duidelijke leerdoelen en goede begeleiding vanuit zowel de opleiding als het museum. EiHP onderschrijft deze richtlijn volledig en past deze vanaf 2025 structureel toe.

Overgang naar extern ICT-beheer

Een grote en complexe ontwikkeling in 2025 was de overstap naar een externe Managed Service Provider (MSP) voor het beheer van de ICT-omgeving. Tot dat moment werden deze taken uitgevoerd door de ICT-afdeling van Kunstmuseum Den Haag. Door de toenemende complexiteit van digitale systemen in beide organisaties en de groeiende eisen op het gebied van veiligheid en beheer, bleek deze constructie op termijn niet langer houdbaar.

In overleg met en met ondersteuning van het hoofd ICT van Kunstmuseum Den Haag is eind 2024 gestart met een verkenning van verschillende partijen die het ICT-beheer konden overnemen. In 2025 is deze overgang daadwerkelijk gerealiseerd. Met deze stap beschikt EiHP over een professioneel ingerichte ICT-omgeving en is het museum voor het dagelijks beheer niet langer afhankelijk van het Kunstmuseum.

Duurzaamheid

Waar mogelijk probeert EiHP verspilling tegen te gaan door middel van hergebruik. Het museum geeft gebruikt tentoonstellingsmateriaal en oud meubilair weg aan Haagse kunstenaars en instanties die ze goed kunnen gebruiken. Een vernieuwing die is

doorgevoerd om het energieverbruik enigszins te verminderen, is door de temperatuur in het museum iets te verlagen en de handgeschakelde verwarmingen per seizoen hoger of lager in te stellen. Dit komt niet alleen de kunst ten goede, doordat het klimaatsysteem gemakkelijker de waarden van temperatuur en relatieve luchtvochtigheid kan bijstellen per seizoen, maar zorgt ook voor een meer aangename gevoelstemperatuur voor de bezoeker. Een andere maatregel die is genomen is het vervangen van vaste desktopcomputers voor mobiele werkplekken; laptops met dockingstations waarmee medewerkers zowel op kantoor als thuis kunnen werken. De oude laptops zijn grotendeels gereviseerd zodat ze nogmaals hergebruikt kunnen worden. Hoewel digitalisering de gebruikelijke manier van werken heeft gevormd, blijft het analoge aspect belangrijk in een museum over een grafische kunstenaar. Het leren door te doen staat voorop in onze educatieve programmering. De gebruikte analoge materialen worden zo veel als mogelijk hergebruikt en wordt er gelet op het gebruik van milieuvriendelijke producten. Alle fysieke folders worden gedrukt met biologische inkt en zijn van gerecycled papier. Lege printcartridges worden verzameld en afgegeven aan een organisatie die deze weer verwerkt.

Restauratie voormalige zitkamer en badkamer Paleis Lange Voorhout

EiHP heeft de bijzondere taak om het historische pand zo goed mogelijk te presenteren aan de bezoekers en het te behouden voor de komende generaties. Om die reden besteedt het museum veel zorg aan het paleis. In maart is daarom de voormalige zitkamer van Koningin-Moeder Emma gerestaureerd door Geers Schilderwerken en in november volgde de voormalige badkamer van het vorstenappartement voor logés. Het houtsnijwerk is behandeld en de kleuren op de historische betimmering zijn teruggebracht naar de tijd dat Koningin-Moeder Emma hier nog woonde.

Algemeen onderhoud

Het dienstrappenhuis van het paleis was door het gebruik van de vele museumbezoekers toe aan renovatie. Om te voorkomen dat het hout te veel ging slijten, is er een nieuwe bescherm laag aangebracht. Ook zijn de houten vloeren op de begane grond en eerste verdieping, naar ontwerp van kunstenaar Donald Judd, in de was gezet. Dit is een jaarlijks terugkerend onderhoud dat de vloer in ere houdt. In samenwerking met de gemeente en de afdeling Monumentenzorg is in 2025 onderzoek uitgevoerd naar de staat van het monumentale tegelwerk in het historische pand. Dit onderzoek richtte zich op de conditie en het behoud van dit karakteristieke onderdeel van het interieur. Op basis van de bevindingen wordt in 2026 opdracht gegeven voor de restauratie, zodat het tegelwerk duurzaam behouden kan blijven voor de toekomst. In hetzelfde kader vond tevens een NEN 3140-inspectie van de elektrische installaties plaats. De aanbevelingen die uit deze inspectie voortkwamen, zijn op het moment van schrijven inmiddels opgevolgd en afgehandeld.

NAVO-top

In juni was Den Haag gaststad van de NATO Summit The Hague 2025, die plaatsvond op 24 en 25 juni in het World Forum. Het was de eerste keer dat Nederland een NAVO-top organiseerde en het evenement bracht duizenden delegatieleden, journalisten en tientallen

regeringsleiders naar de stad. De bijeenkomst ging gepaard met omvangrijke veiligheidsmaatregelen en werd de grootste beveiligingsoperatie in de Nederlandse geschiedenis, waarbij onder meer circa 27.000 politieagenten werden ingezet.

Hoewel de top zelf eind juni plaatsvond, begonnen voorbereidingen, verkeersmaatregelen en afsluitingen van wegen al dagen eerder. Van 22 tot en met 26 juni waren belangrijke verkeersroutes in en rond Den Haag afgesloten en riep de overheid inwoners en bezoekers op om reizen in de Randstad zoveel mogelijk te vermijden.

Omdat al vroeg duidelijk was dat het museum in deze periode aanzienlijk minder bezoekers zou ontvangen, werd in overleg met de krijgsmacht en het politieapparaat besloten een deel van het museum tijdelijk beschikbaar te stellen als commandocentrum voor de beveiliging van het nabijgelegen gebied. Op deze manier kon het museum, ondanks de verminderde publieksstroom, een praktische bijdrage leveren aan de organisatie en veiligheid van dit internationale evenement.

Diversiteit & inclusie

De samenleving verandert continu en EiHP heeft de ambitie om zich blijvend te ontwikkelen en met deze veranderingen mee te bewegen. Daarom zet de organisatie zich in om het museum toegankelijker en inclusiever te maken, zodat een breder en diverser publiek de weg naar het museum weet te vinden. Bij deze inzet hanteert EiHP de Code Diversiteit & Inclusie als leidraad. Deze principes worden binnen de tentoonstellingen, educatieve programma's en publieksactiviteiten toegepast, en in de benadering van verschillende doelgroepen. Bij EiHP staat het zoeken naar verbinding met het leven en werk van M.C. Escher steeds centraal wanneer het museum nieuwe samenwerkingen aangaat. Door in de programmering uit te gaan van meerstemmigheid, biedt EiHP verschillende perspectieven op Eschers werk, zijn leven en zijn fascinaties. Tegelijkertijd werkt EiHP aan het verder verbeteren van zowel de fysieke als de sociale toegankelijkheid van het museum.

Daarnaast bouwt de organisatie voort op de expertise die de afgelopen jaren is ontwikkeld op het gebied van toegankelijkheid voor blinden en slechtzienden. Het museum wil deze kennis niet alleen verder verdiepen, maar ook actief delen met anderen. De projecten zijn gericht op het structureel verbeteren van de toegankelijkheid, waarbij samengewerkt wordt met partners uit Den Haag en de regio. Omdat EiHP een vaste collectiepresentatie heeft, richt het museum zich bewust op initiatieven met een blijvend effect in en rondom het museum. Dit doet EiHP onder meer door samen te werken met vertrouwde partners zoals The Young Digitals en JINC, en door middelen te ontwikkelen die herbruikbaar zijn, zoals onze visuele handleidingen. Op deze manier blijft het museum werken aan duurzame en toegankelijke oplossingen.

Aan de hand van de vier P's – Programma, Partners, Publiek en Personeel – laat EiHP hieronder zien wat we het afgelopen jaar is bereikt.

Programma

Afgelopen jaar vormde de start van een nieuwe beleidsperiode (2025-2028) waarin diversiteit en inclusie een belangrijk speerpunt is. Binnen de tentoonstellingsprogrammering is meerstemmigheid essentieel, waarbij een gevarieerd aanbod van kunst en verhalen in samenhang met het werk van Escher voorop staat. Meer aandacht voor vrouwelijke kunstenaars is noodzakelijk om het museale veld in betere balans te brengen. Tijdgenoot Julia de Graag en de hedendaagse maker Anne Desmet sluiten inhoudelijk sterk aan bij het werk van Escher, maar kregen lange tijd weinig of zelfs nog geen museale aandacht in Nederland. Ook de vrouw die lang slechts bekend stond als 'de vrouw van Escher', Jetta Umiker, verdient meer erkenning. Haar indrukwekkende verhaal en kunstenaarschap is sinds eind 2025 te lezen op haar eigen Wikipedia-pagina. Deze pagina is geschreven op initiatief van en door een medewerker van EiHP. De publicatie viel samen met het afronden van het onderzoek naar Jetta's exacte sterfdatum en -plaats. Daarover was veel onduidelijkheid en online circuleerde vooral de verkeerde informatie. Met de publicatie van de Wikipedia-pagina als nieuwe belangrijke bron is dit gecorrigeerd.

Als kenniscentrum op het gebied van Escher is het van belang kennis te delen met het publieke domein en daarbij oog te hebben voor de pluriforme samenleving. Het educatie – en publieksprogramma is inclusief ingericht, met maatwerk voor speciaal onderwijs, programma's voor blinden en slechtzienden, voorbereidingsdocumenten voor bezoekers met een prikkelgevoeligheid, en deelname aan maatschappelijke initiatieven.

In het educatief aanbod vernieuwde het museum voorbereidingsdocumenten op toegankelijkheid, werden scholen weer actief gewezen op de mogelijkheid voor openingstijd een rondleiding of les te volgen en is er doorgewerkt aan het toegankelijk maken van het voorbereidend lespakket voor vmbo over wiskunde en Escher. Ook is deelgenomen aan een vervolgproject van CultuurSchakel waarin culturele instellingen onderzoeken op welke punten er verbetering zijn te bereiken op het gebied van digitalisering van educatieve lesmaterialen.

Hoewel de aandacht voor diversiteit en inclusie breed is, zijn bezoekers met een visuele beperking een doelgroep waar ook in 2025 veel aandacht aan is besteed. Naast de rondleidingen met voelobjecten die EiHP elk kwartaal organiseert, biedt het museum een audiotour met beeldbeschrijvingen aan. Daarnaast vormen de multi-zintuiglijke voelobjecten, inclusief bijbehorende film met ondertiteling, een onderdeel van de vaste opstelling. Voor bezoekers met en zonder een visuele beperking. Ook is de website voorzien van Readspeaker, software waarmee bezoekers met een beperking extra hulpmiddelen krijgen zoals een voorleesfunctie, tekstmarkering en de mogelijkheid om tekst te downloaden als mp3.

Partners

Samenwerkingen met diverse partners zijn belangrijk voor EiHP: om de blik te verbreden en toegankelijker te zijn. Onder andere voor de publieksprogramma's is het essentieel

partnerschappen aan te gaan om te leren van wederzijdse kennisuitwisseling. Een van de initiatieven waar een duurzame verbinding mee is aangegaan is de Creative Muslim Club (CMC), het netwerk van creatievelingen dat zich richt op het delen van verhalen van moslims. Op twee verschillende momenten in het jaar vond er een bijzonder evenement plaats in het museum. Tijdens deze evenementen stond Eschers fascinatie voor de islamitische kunst en de invloed daarvan op zijn werk centraal. Dit bracht bezoekers samen rond thema's als verhalen, muziek, kunst, geschiedenis en gastronomie, en bood ruimte voor ontmoeting en dialoog. Een andere belangrijke partner hierbij is het Amsterdams Andalusisch Orkest, waar ook een duurzame relatie mee wordt opgebouwd voor de toekomst. Met dit soort evenementen versterkt EiHP de verbinding met de islamitische gemeenschap in Den Haag en omstreken en benadrukt het museum zijn overtuiging in de bindende kracht van kunst.

Ook zijn er de vaste partners waar al jaren een vruchtbare samenwerking mee loopt. Zoals het Museumkwartier, die de deuren voor samenwerking opent met 13 collega-instellingen in de buurt en van waaruit meegewerkt werd aan de Vrijheidsmaaltijd. Een andere vaste samenwerkingspartner is CultuurSchakel, het kenniscentrum en de verbinder voor kunst en cultuur in Den Haag. De organisatie vormt een klankbord voor EiHP en is ook een belangrijke adviseur rondom het stimuleren van diversiteit, inclusie en kansengelijkheid. Hun activiteiten en trainingen zorgen ervoor dat het aanbod voor jong en oud doorlopend blijvend aangescherpt en verbeterd wordt. Op het gebied van toegankelijkheid is de Stichting Onbeperkt Genieten een vaste sparringpartner. Met hen zijn visuele handleidingen opgezet voor prikkelgevoelige bezoekers, welke nog altijd dankbaar gebruikt worden en het streven is om in 2026 deze documenten te vertalen en taaldrempels weg te nemen.

Net als vorig jaar zou EiHP meedoen met het project Bliksemstage van JINC. Een landelijke organisatie die de kansengelijkheid wil bevorderen. In EiHP zouden leerlingen van een Haagse basisschool een dagdeel kennismaken met verschillende beroepen in een museum. Door onverwachte omstandigheden bij de samenwerkingspartner heeft dit niet plaatsgevonden. Desondanks kan EiHP het ontwikkelde programma deels toepassen bij een vergelijkbaar project dat in samenwerking met Cultuurschakel en ROC Mondriaan uitgevoerd wordt in 2026.

Publiek

De organisatie heeft veel kennis over Escher en maakt deze door tentoonstellingen, educatie, website en activiteiten in en rondom het museum toegankelijk. Daarmee spreekt EiHP een zeer breed publiek aan, van jong tot oud en van allerlei verschillende nationaliteiten en culturen. De nabijgelegen Europese landen, in 2025 28% van het totaal aantal bezoekers, blijven de kern. Dit komt mede door de participatie aan belangrijke travel-trade-beurzen.

Het museum heeft de lijn voortgezet om meer diverse activiteiten aan te bieden om bredere doelgroepen te verbinden en door in te zetten op talentontwikkeling. De verschillende

rondleidingen en speciaal ontwikkelde (grafiek)workshops voor volwassenen en families bleken populair en waren allemaal volgeboekt. Ook het actief betrekken van publiek bij het creatieve maakproces van kunst bleek een succes. Het project *Shine Bright in the Palace*, dat tijdens Museumnacht werd onthuld, trok enthousiaste deelnemers die oude kroonluchters en onderdelen schonken. Sommige mensen leerden hierdoor EiHP kennen en bezochten het museum voor de eerste keer bleek uit de gesprekken.

Rondleiding door het museum. Foto: Fred Ernst

Ook is er dit jaar in het educatie-aanbod gestreefd naar doelgroepverbreding. Met de door het onderwijs gewaardeerde les *Paleis der Wonderen* zoals beschreven op pagina 16 is dit doel succesvol bereikt. Ook is er gewerkt aan het meer kunnen ontvangen van vmbo-leerlingen. Door de rondleidingen beter aan te laten sluiten op de onderwijsbehoefte van de vmbo is het aantrekkelijk gebleken voor scholen om meer rondleidingen en museumlessen te volgen.

Personeel

EiHP is zich bewust van de waarde en bijdrage van een divers team en het creëren van een fijne (werk)omgeving. We streven bij het werven van alle nieuwe collega's, van rondleiders tot aan het kantoorpersoneel, naar het vormen van een team waarin iedereen zich veilig en gehoord voelt ongeacht leeftijd, afkomst, religie en (seksuele) oriëntatie. In de werving- en selectieprocedures (zowel voor de organisatie als de raad van toezicht) wordt erop gelet dat kandidaten achter deze doelstelling staan.

De samenstelling van het educatieteam met rondleiders en museumdocenten is hier een goed voorbeeld van. Er is in 2025 wederom gericht gezocht naar nieuwe rondleiders met een diverse/bi-culturele achtergrond en ook sollicitanten met een minder voor de hand liggende opleiding en beginnende museale educatieve ervaring kregen de kans. Dat pakte zowel voor de nieuw aangetrokken kandidaten als voor het museum positief uit, want EiHP gelooft dat docenten waar leerlingen zich aan kunnen spiegelen het verschil kunnen maken.

Om het thema diversiteit en inclusie verder te verankeren in de organisatie is er elke zes weken een teamoverleg D&I. Daarin worden alle lopende en nieuwe initiatieven besproken. Ook is er aandacht voor D&I in de teamsamenstelling. We zetten de uitzendkrachten in als suppoost en in die rol zorgen ze voor een gastvrije ontvangst van bezoekers. Deze medewerkers maken het team diverser, niet alleen in leeftijd, maar ook in culturele verscheidenheid en maatschappelijke inclusie.

Marketing en Communicatie

DE TELEGRAAF
DINSDAG 17 JUNI 2025

HISTORIE D7

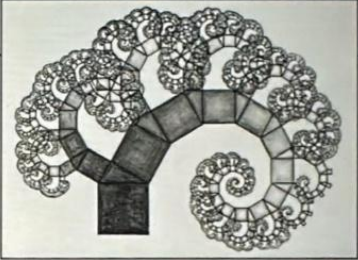
HISTORIE

historie@telegraaf.nl

DE BOOM VAN PYTHAGORAS

De beroemde 'Boom van Pythagoras', die in 1942 werd getekend door wiskundeleraar Albert E. Bosman (1891-1961), staat gegrift in ons collectieve geheugen. Datzelfde geldt voor de wereldberoemde topstukken van M.C. Escher. Voor museum Escher in Het Paleis in Den Haag reden om voor het eerst een expositie te wijden aan de bevriende heren, wier beider werk bekender is dan hun eigen naam. Escher verbindt in zijn werk wiskunde en kunst naadloos met elkaar, een gave die hem in contact brengt met geleerden over de hele wereld. Maar ook dichtbij huis vindt de kunstenaar een zielsverwant. Zijn overbuurman, ingenieur Bosman, heeft een uitzonderlijke interesse in het visualiseren van wiskundige concepten, wat tot uiting komt in zijn belangrijkste creatie: de Boom van Pythagoras. Waar reproducties van Eschers werk vaak in de wachtkamer van een dokter of tandarts hangen, zo is Bosmans wiskundige figuur al decennialang als poster in klaslokalen door heel Nederland te vinden. De wiskundeleraar tekende de zogeheten fractal tijdens de Tweede Wereldoorlog toen hij door de Duitsers te werk werd gesteld bij AEG, waar hij duikbootonderdelen moest ontwerpen. In plaats daarvan tekende hij de Boom, als vorm van stille sabotage. Tijdens zijn leven heeft de wiskundige er al succes mee. Bosman ontwikkelde de boom als een verbeelding van het consistent herhalen van de stelling van Pythagoras. De meetkundige figuur bestaat uit delen die overal dezelfde vorm hebben als de figuur zelf, maar dan in een kleinere versie. Overigens is het nog altijd de vraag of de stelling van Pythagoras (hiermee kun je het verband tussen de lengten van de zijden van een rechthoekige driehoek bepalen) daadwerkelijk van Pythagoras' hand is. In elk geval was deze al ver voordat de wiskundige/filosof rond 570 voor Christus werd geboren, in gebruik. De oude Babyloniërs en oude Egyptenaren wisten er al raad mee. Wel zou Pythagoras de eerste wiskundige zijn geweest, die bewees dat de stelling ook echt klopt.

Marieke van Essen

De 'Boom van Pythagoras', wie kent hem niet?

Pers

In samenwerking met de externe persvoorlichter is er een serie persberichten verstuurd om te tentoonstellingen rond Albert E. Bosman, Jehoshua Rozenman en Anne Desmet te promoten. Bosman is opgepikt door een aantal lokale media en de Baarnsche Courant en door diverse valbladen als Ars et Mathesis en Pythagoras. De Telegraaf schreef over de 'boom van Pythagoras' die prominent aanwezig was in de tentoonstelling. Voor Rozenman was aandacht in een aantal lokale media maar het bleek lastig om nationale aandacht te krijgen. Voor Anne Desmet was wel veel belangstelling, zowel in lokale media als nationaal en in vakbladen. Er verschenen artikelen in oa Den Haag Centraal en websites van AvroTros, The Art Workers' Guild en New Light Art.

Reportage WDR

In juni maakte de Duitse omroep WDR opnames bij EiHP voor een tv-reportage. De general manager werd daarin ook geïnterviewd. Door het grote bereik en omdat het uitzendgebied grenst aan Nederland, was dit een geweldige promotie voor het museum.

WDR

Wetter Verkeer

Im WDR suchen

Nachrichten Sport Wissen Verbraucher Kultur Unterhaltung

Mediathek Fernsehen Radio

Westart

Westart

Im Museum des niederländischen Grafikkünstlers M.C. Escher | Westart | 14.06.2025 | 05:00 Min. | [U1](#) | Verfügbar bis 14.06.2027 | WDR | Von Anke Rebbert

Im Museum des niederländischen Grafikkünstlers M.C. Escher

Weitere Themen

[Museen](#) [Kunst](#)

Die Beiträge der Sendung

Westart vom 14.06.25 aus der niederländischen Metropole Den Haag | [mehr](#) | mit Video

Cihad Caner mit "Parrotting The Parrot" im Kunstraum "1646" | [mehr](#) | mit Video

Mahnmal des Kriegs – Das Bunkermuseum unter Den Haags Dünen | [mehr](#) | mit Video

TWEE MINUTEN MET

Allan Vos Oude kristallen gezocht voor kunstwerk

Allan Vos maakt een levensgroot kunstwerk van glimmende restmaterialen. Mensen kunnen meehelpen tijdens het proces in het Escher Museum, hun eigen kristallen doneren en krijgen een bezoek aan het museum cadeau.

Wat is je idee?

Mijn idee is om venter te werken met kristallen, waar ik de laatste jaren veel mee heb gedaan bij het ontwerpen van mode. In plaats van kleding wil ik nu een object maken, een kunstwerk. Ik gebruik restmateriaal van oude kroonluchters, daar zitten mooie glazen en kristallen kralen aan. Eerder heb ik daar ook mooie dingen mee gemaakt. Dit keer wil ik hier een gestalte van een menselijk lichaam van maken, met een inclusieve insteek, dus bijvoorbeeld verschillende lichaamsvormen verwerken."

Hoe wil je die kroonluchters verzamelen? Daarvoor doe ik een oproep mensen brengen hun oude kroonluchters langsbrengen bij het Escher Museum. Zelf zoek ik ook bij kringloopwinkels en op Marktplaats, want veel mensen doen kroonluchters weg. Hopelijk komen er veel materialen binnen, groot of klein. Daarom ben ik op vrijdag 8 en 15 augustus aanwezig in het museum."

Alle losse kristallen met een gaatje zijn welkom

Wat krijgen mensen ervoor terug? Ze ontvangen gratis toegang tot het Escher Museum. Ook mogen ze meehelpen met het schoonmaken en demonteren van de ondedelen, want het heeft geen volledige kroonluchter te zijn. Alle losse kristallen met een gaatje zijn welkom. Zelfs herstboomverversing of kralen mag, als het maar glanzend."

Wat wordt het eindresultaat? Het wordt een levensgroot object, afhankelijk van hoeveel materiaal er binnenkomt. De precieze vorm weet ik nog niet, maar het wordt een menselijk lichaam."

Ben je al begonnen?

"Ja, ik ben net begonnen met de verzameling. Komende week begin ik in het Escher Museum met ruggen. Tijdens Museumnacht wordt het gepresenteerd in het Escher Museum. Hopelijk krijgt het daarna een vaste plek, maar dat is nog niet zeker."

– Miro Erard

AD publicatie Allan Vos

In begin augustus verscheen in het AD een artikel over de inzamelactie voor het kunstproject van Allan Vos. Hij riep het publiek op om oude kristallen kroonluchters te doneren, die worden verwerkt in een nieuw kunstwerk voor EiHP. Als dank kregen donateurs gratis toegang tot het museum. De publicatie zorgde voor zichtbaarheid en droeg bij aan de succesvolle opkomst tijdens de inzamelacties.

Nieuwe achterkant website – Zooma

In 2025 is EiHP overgestapt op een nieuw cms. Dit content managementsysteem is een combinatie van ReactJS met een Silverstripe backend. De reden van deze overstap is dat Wordpress, het oude CMS, kwetsbaar is voor hackpogingen. Zooma, het bureau dat de site technisch beheert, is ISO-gecertificeerd en Wordpress mag volgens die standaarden niet meer ondersteund worden. Alle oude pagina's en artikelen zijn gemigreerd naar de nieuwe omgeving, waarna er uitgebreide handmatige checks en correcties zijn gedaan. De look en feel en de content structuur van de website zijn geoptimaliseerd en in het CMS en de techniek van de website is er veel verbeterd. In juni is de nieuwe site live gegaan.

Voorbereidingen voor nieuw online ticketingsysteem

Om meer synergie te organiseren tussen de ticketing aan de kassa en de online ticketing, stapt EiHP in 2026 over naar een andere leverancier voor de online ticketing. Dat wordt dezelfde als die voor de dagkassa. De overstap vergt veel voorbereiding, zowel op het gebied van contracten als voor het beheer. Daarom zijn in het najaar van 2025 al de eerste stappen gezet.

Jehoshua Rozenman

Out of the Box

3 juli t/m 14 september 2025

www.escherinhetpaleis.nl | Lange Voorhout 74, Den Haag | info@escherinhetpaleis.nl

Jehoshua Rozenman, Zonder titel, glas, 2024. Courtesy Galerie Fontaine

Jehoshua Rozenman, Zonder titel, glas, 2019. Courtesy Galerie Fontaine

Marketing

Voor Jehoshua Rozenman zijn advertenties gemaakt die verschenen in Trouw, Den Haag Centraal, Vormen uit Vuur en Museumtijdschrift. Advertenties voor Anne Desmet zijn geplaatst in Den Haag Centraal, Museumtijdschrift, The Holland Times en het Britse Print Quarterly.

In de zomer is er betaalde socialmediacampagne opgezet waarmee in 1 maand tijd 331.085 accounts op Facebook en Instagram zijn bereikt. Opvallend in de statistieken is dat het bereik bij mannen iets groter was dan bij vrouwen. Meestal is dat andersom op social media.

Gerichte samenwerkingen droegen eveneens bij aan het bereiken van nieuwe publieksgroepen. De landelijke actie met Albert Heijn resulteerde in 1.562 bezoekers. Daarnaast droeg de samenwerking met The Hague & Partners binnen de 'Big 5'-campagne niet alleen bij aan de naamsbekendheid van de stad, maar resulteerde deze ook in een ongeveer 2.500 extra bezoekers.

Website

Na het recordaantal bezoekers op de website voor het jubileumjaar 2023 (398.000) daalde het aantal in 2024 naar 331.000. In 2025 steeg dat weer naar 361.000.

De winst in bezoekersaantallen vond vooral plaats in het najaar: vanaf eind augustus was elke week drukker dan de vergelijkbare week in 2024.

Nieuwsbrief

Op 31 december 2025 had de nieuwsbrief van EiHP 1304 Nederlandse abonnees en 1254 internationale abonnees. In totaal zijn dat 2558 abonnees. Op 31 december 2024 lag dat totaal op 1981. De Nederlandse abonnees hebben in 2025 8 nieuwsbrieven ontvangen en de internationale abonnees ontvingen er 4.

Sociale media

In 2025 is het aantal Facebookvolggers met 570 toegenomen naar 19.410, wat weer een grotere stijging is dan de 240 van 2024. Het aantal Instagramvolggers is hard toegenomen: met 2.324 naar 14.964. In 2024 was de stijging 945 volgers. Beide stijgingen zijn het gevolg van meer bereik per post maar vooral vanwege een advertentiecampaigned in juni. Die was specifiek gericht op het bereiken van mensen die EiHP nog niet volgden. Daarnaast was er een flinke piek begin november toen we een campagne deden voor het concert in de Kloosterkerk.

EiHP is actief en strategisch aanwezig op diverse socialmediakanalen. Het museum interacteert met berichten die betrekking hebben op Escher en de tijdelijke tentoonstellingen en volgen daarnaast gericht culturele instellingen, waaronder erfgoedorganisaties en musea

in binnen- en buitenland. Door consequent te communiceren, in zowel het Nederlands als het Engels, bereikt het museum een breed en internationaal georiënteerd publiek met interesse in Escher en het museum. Via de kanalen deelt EiHP inhoudelijke bijdragen over het leven en werk van M.C. Escher, waarmee verdieping en context geboden wordt aan de volgers. Tegelijkertijd vormen social media een belangrijk instrument voor de promotie van zowel de vaste collectie als tijdelijke tentoonstellingen, met als doel het stimuleren van museumbezoek. De online aanwezigheid draagt er bovendien aan bij dat externe partijen, zoals culturele instellingen, bedrijven en mediakanalen, het museum en de tentoonstellingen eenvoudig kunnen vinden en opnemen in hun communicatie. Daarmee versterken social media niet alleen het bereik onder bestaande doelgroepen, maar vergroten zij ook de zichtbaarheid binnen relevante netwerken en potentiële samenwerkingsverbanden.

Raad van toezicht

Stichting Escher Collectie onderschrijft de Governance Code Cultuur en hanteert het raad-van-toezichtmodel. De raad van toezicht houdt toezicht op de strategie, de maatschappelijke opdracht, de financiële continuïteit en het functioneren van de stichting en vervult de werkgeversrol ten aanzien van de directie. De raad werkt met een vaste jaaragenda, kwartaalrapportages en een commissiestructuur met in 2025 een auditcommissie, remuneratiecommissie en bouwcommissie. Deze worden gedeeld met Stichting Kunstmuseum Den Haag.

In 2025 kwam de raad van toezicht viermaal regulier bijeen: op 17 april, 12 juni, 25 september en 4 december. Daarnaast nam de raad op 21 februari per e-mail een besluit over de visie op Het Nieuwe Eschermuseum. Het reglement van de raad van toezicht is in 2025 opgesteld en op 9 september vastgesteld.

In april keurde de raad het bestuursverslag en de jaarrekening 2024 goed. Ook nam de raad kennis van het accountantsverslag. In de loop van het jaar sprak de raad meerdere malen over de ontwikkeling van bezoekersaantallen, de inzet van bestemmingsreserves en de financiële ruimte voor herinrichting en toekomstbestendige organisatieontwikkeling. In september keurde de raad de prognose 2025 en de begroting 2026 goed.

Een belangrijk onderwerp in 2025 was het besluit om de planvorming voor de ontwikkeling van *Het Nieuwe Eschermuseum* in de voormalige Amerikaanse ambassade stil te leggen. Aan dit besluit ging een intensief ontwikkeltraject vooraf, waarin samen met de gemeente Den Haag werd gewerkt aan een toekomstbestendige en publieksgerichte doorontwikkeling van EiHP. Daarbij was de veronderstelling dat deze nieuwe museale voorziening zich als een onderscheidende en in Nederland unieke Escherbestemming zou kunnen positioneren. Door gewijzigde omstandigheden, waaronder de aangekondigde komst van een grootschalig Escher-initiatief in Amsterdam, moest echter worden vastgesteld dat deze uitgangspunten niet langer houdbaar waren. Daarmee kwam ook de haalbaarheid van de beoogde bezoekersgroei en de bijbehorende businesscase onder druk te staan. De raad is gedurende het jaar nauw betrokken geweest bij deze herijking en bij de consequenties ervan.

Naar aanleiding van vragen om, in zowel het advies over EiHP als over het Kunstmuseum voor het meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025–2028 (*Den Haag. Stad van de kunst: kunst van de stad. Advies meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025–2028*) de governancerelatie tussen het Kunstmuseum en EiHP te verduidelijken, is in 2025 een verkenning gestart naar mogelijkheden voor verbetering in de governance relatie tussen Stichting Escher Collectie en Stichting Kunstmuseum. Daarbij zijn verschillende scenario's besproken. Tevens wordt hierbij het in 2025 verschenen advies van de Raad voor Cultuur *Toezicht in de culturele sector: een kunst apart* betrokken. In 2026 wordt een voorkeursscenario uitgewerkt.

Bij een evaluatie van het profiel van de raad (eind 2024) is geconstateerd dat kennis van artistieke zaken meer structureel verankerd diende te worden en dat hiervoor een extra zetel in de raad moest worden gecreëerd. In dit licht en in het kader van verjonging en talentontwikkeling binnen de Raad van Toezicht heeft het museum ervoor gekozen de heer Jacquill G. Basdew vanaf maart 2025 te benoemen als lid ter invulling van de artistieke vacature van de raad. Hij was reeds een jaar trainee bij de raad als gevolg van de samenwerking met Binoq Atana. Gelet op het feit dat Jacquill Basdew als trainee al uitstekend aan de kwalificaties voor de vacature voldeed en met het oog op continuïteit, is ervoor gekozen geen vacature te openen. In juni heeft de raad Jet de Ranitz herbenoemd als voorzitter.

Met de directie voert de remuneratiecommissie geregeld voortgangsgesprekken, alsook het jaarlijkse functioneringsgesprek. In 2025 is door de voorzitter bovendien veel aandacht besteed aan de begeleiding van Paul Broekhoff, die in het voorjaar van 2025 helaas voor een langere periode is uitgevallen wegens ziekte. Om ruimte te maken voor herstel en tevens de vrijgevallen werkzaamheden op te pakken, heeft de raad in juni 2025 mevrouw Pien Harms ad interim aangesteld als zakelijk directeur.

Op 4 december vond een zelfevaluatie plaats. De raad sprak waardering uit voor de strategische sessies als middel om samenhang te creëren en stelde vast dat naast bouw- en governancevraagstukken onderwerpen als digitalisering, marketing, fondsenwerving en publieksonwikkeling ook aandacht verdienen. Ook de invulling van de artistieke portefeuille in de raad wordt nog uitgewerkt.

De raad en directie handelen onafhankelijk en integer en zijn alert op (de schijn van) belangenverstrengeling. In 2025 zijn geen gevallen van tegenstrijdig belang gemeld. De leden van de raad ontvangen geen bezoldiging. In 2025 is verkend op welke wijze een vergoeding voor toezichthouders in de toekomst mogelijk kan worden gemaakt, mede met het oog op toegankelijkheid en diversiteit. Hiervoor wordt een statutenwijziging voorbereid.

De samenstelling van de Raad van Toezicht en een overzicht van nevenfuncties zijn opgenomen in de bijlage.

De raad van toezicht wil alle medewerkers van Escher in het Paleis van harte bedanken voor hun bijdrage aan de behaalde resultaten in 2025. De raad is elk jaar weer onder de indruk van de bevologenheid en inzet van een ieder; zeker afgelopen jaar is er met alle verandering veel van ieders veerkracht gevraagd. In het bijzonder danken wij Judith Kadee die afgelopen jaar afscheid nam na 6,5 jaar aan ons verbonden te zijn geweest. Wij zijn trots op haar overstap naar het Haags Historisch Museum en Rijksmuseum de Gevangenpoort. Ook danken wij de directie in de personen van Margriet Schavemaker, Pien Harms en general manager Marcel Westerdiep.

Samenstelling en nevenfuncties Raad van Toezicht

Rooster van aftreden

Naam	Lid sinds	Eerste herbenoeming	Laatste termijn eindigt
Mevrouw drs. J. Klijnsma	30 september 2019	30 september 2023	30 september 2027
Mevrouw drs. G.M.C. de Ranitz (voorzitter, herbenoemd 12-06-2025)	23 september 2021	23 september 2025	23 september 2029
Mevrouw drs. M.D. Cambeen	1 december 2022	1 december 2026	1 december 2030
Mevrouw mr. J. Mendlik	1 januari 2023	1 januari 2027	1 januari 2031
De heer drs. R.L.A. Menken	1 januari 2024	1 januari 2028	1 januari 2032
De heer drs. J.P.P. Bos RA	20 december 2024	20 december 2028	20 december 2032
De heer J.G. Basdew	19 maart 2025	19 maart 2029	19 maart 2033

NB Leden worden benoemd voor een periode van maximaal vier jaar, te verlengen met nogmaals maximaal vier jaar.

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
Jacquill Basdew (lid artistieke commissie)	Curator, schrijver, cultureel denker en initiator; werkzaam op het snijvlak van kunst, samenleving en institutionele reflectie	• Lid Stadscuratorium Amsterdam • Lid Raad van Toezicht DutchCulture • Lid Adviesraad Het Nationale Theater • Lid Amsterdam Economic Board – Young on Board • Ambassadeur Foundation Erwin Olaf

		• Mentor Mondriaan Fonds
Jan Bos (lid bouwcommissie en auditcommissie)	CFO Royal Reesink (tot 1 augustus 2025)	• Lid Raad van Commissarissen Royal Reesink (vanaf 1 augustus 2025) • Lid Raad van Toezicht Haagse Hogeschool • Bestuurslid Stichting Amsterdamsch Plezier
Marieke Cambeen	EVP Springer Journals bij Springer Nature	Geen
Jetta Klijnsma (lid bouwcommissie)	Commissaris van de Koning voor de provincie Drenthe (tot 1 december 2025)	• Ambassadeur Liliane Fonds • Voorzitter Bestuur Stichting De Dutch Don't Dance Division • Voorzitter Raad van Toezicht VSBfonds
Julia Mendlik (Lid remuneratiecommissie en voorzitter bouwcommissie)	Voorzitter van het bestuur, Rechtbank Rotterdam	• Lid Maatschappelijke Adviesraad Erasmus Universiteit • Lid aanbevelingscommissie leden Kamer van Beroep Centrale Commissie voor de Rijnvaart (Ministerie van BZ en I&W) • Voorzitter Raad van Advies Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (Ministerie van JenV) • Voorzitter bestuur Rotterdams Juridisch Genootschap • Lid college buitengewoon beroep Leidse studentenvereniging Minerva
Robert Menken (voorzitter auditcommissie)	Managing Director en mede-eigenaar Menken Orlando B.V.	• Voorzitter Bedrijvenvereniging ITC-Hazerswoude-Dorp
Jet de Ranitz (voorzitter)	Directeur Publieke Sector Microsoft Nederland (tot 17 december 2025) Voorzitter raad van bestuur NPO (per 17 december 2025)	• Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Stichting Espria, lid remuneratiecommissie (tot 1 september 2025)

Nevenfuncties Directie

Naam	Functie (2025)	Nevenactiviteiten
Margriet Schavemaker	Algemeen directeur	• Hoogleraar Media en Kunst in de Museale Praktijk, Universiteit van Amsterdam • Presentator <i>Nu te zien!</i> (AVROTROS) • Lid Adviescommissie Cultuurplan 2025–2028 Rotterdam • Auteur van essays • Bestuurslid Stichting Praemium Erasmianum • Lid Haagsche Schouw • Stuurgroep Europese Culturele Hoofdstad
Pien Harms	Zakelijk directeur a.i.	• Voorzitter Stichting Toegankelijke Recreatie • Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Nederlandse Portretprijs • Lid Stichting 4-5 mei Comité Houten
Paul Broekhoff	Zakelijk directeur	• Bestuurslid Piket Kunstprijzen (formeel nog lid, sinds 6 mei 2025 niet actief) • Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Storm (tot 6 mei 2025) • Bestuurslid Stichting P.I.T. (Partners in Toerisme) (formeel nog lid, sinds 6 mei 2025 niet actief) • Bestuurslid Stichting Directies Haagse Musea (formeel nog lid, sinds 6 mei 2025 niet actief) • Bestuurslid Haags Cultuuroverleg (formeel nog lid, sinds 6 mei 2025 niet actief)

Verplichtingen verbonden aan de subsidie 2025

In de toekenningsbrieven voor de subsidies 2025 van de gemeente Den Haag wordt gerefereerd aan de doelstellingen die het museum heeft geformuleerd in de meerjarenbegroting 2025–2028. Hieronder wordt toegelicht op welke wijze het museum in 2025 invulling heeft gegeven aan deze doelstellingen.

Prestatienormen in de subsidieverlening 2025 kenmerk 20250108-86310

Norm 1: *De Stichting Escher Collectie behaalt circa 145.000 bezoekers.*

Realisatie: EiHP heeft, exclusief de bezoekers van de Museumnacht en Museumnacht Kids, 139.907 bezoekers mogen ontvangen. Met de bezoekers van de Museumnacht en Museumnacht Kids zijn dat in totaal 144.758.

Norm 2: *Stichting Escher in Het Paleis draagt er zorg voor dat er naast de Eschertentoonstelling ook tenminste twee andere tentoonstellingen te zien zijn in het paleis.*

Realisatie: Naast de vaste collectiepresentatie waren in 2025 de volgende tijdelijke tentoonstellingen te zien:

Julie de Graag	8 november 2024 t/m 16 februari 2025
M.C. Escher & Albert E. Bosman: Een wiskundige verbintenis	21 februari t/m 29 juni
Brieven vol bewondering	18 maart t/m 7 september
Jehoshua Rozenman – Out of the Box	3 juli t/m 14 september 2025
Anne Desmet – Bouwen zonder barrières	20 november 2025 t/m 15 maart 2026

Norm 3: *De Stichting Escher Collectie bereikt met educatieve activiteiten ca. 11.500 leerlingen in de volgende verhoudingen:*

	raming	realisatie
Cultuureducatie Haagse scholen		
PO	3000	3169
VO	600	1541
MBO	250	10
Cultuureducatie niet Haagse Scholen		
PO	750	292
VO	6650	7464
MBO	250	124

Norm 4: Bevordering inclusiviteit en diversiteit

Realisatie: Een uitgebreide beschrijving van de ondernomen inspanningen is te vinden onder de hiervoor genoemde paragraaf 'Diversiteit en Inclusie'.

Norm 5: Samenwerking (culturele partners) in de stad.

Realisatie: Een uitgebreide beschrijving van de ondernomen inspanningen is te vinden onder de hiervoor genoemde paragraaf 'Partners'.

Norm 6: De Stichting Escher Collectie dient inspanningen te leveren op het gebied van cultuuronderwijs.

Realisatie: Vanaf 2025 volg EiHP de Nota Cultuureducatie en Cultuurparticipatie 2025-2028 van de gemeente. Deze beleidsnota is gericht op kunst- en cultuuronderwijs op school en op actief deelnemen aan kunst- en cultuuractiviteiten in de vrije tijd. Een uitgebreide beschrijving van de ondernomen inspanningen is te vinden onder de hiervoor genoemde paragraaf 'Educatie & cultuuronderwijs'.

Meerjarenbeleidsplan 2025-2028

Het museum heeft voor meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 'Ruimte voor ontwikkeling' een structurele jaarlijkse bijdrage gevraagd van € 430.000,-, en heeft voor 2025 € 443.150,- toegewezen gekregen. Dit is het geïndexeerde bedrag.

Risico's

De belangrijkste bedrijfsrisico's voor het museum zijn:

1. Macro-economische factoren als oorlogen die internationaal reisgedrag beïnvloeden.
2. Schade of diefstal van de collectie. Het museum heeft dit risico afgedekt door een collectieverzekering. Bovendien is het museum uitgebreid beveiligd, zowel tijdens openingstijden als in de uren dat het museum gesloten is voor publiek.
3. Onverwacht slechte of te weinig *free publicity* voor tentoonstellingen of 'slecht' museumweer, waardoor bezoekersaantallen lager uitvallen dan verwacht en daarmee ook de publiekinkomsten.
4. Uitval van computersystemen/clouddiensten door externe of interne oorzaken.
6. De organisatie is met 9,4 FTE relatief klein van omvang. Dit brengt risico's met zich mee betreffende de continuïteit van uitvoering van de werkzaamheden en overdracht van kennis bij plotselinge wijzigingen in de bezetting.
7. Krapte op de arbeidsmarkt en met name het vinden en behouden van museumdocenten.

EiHP heeft echter een gezonde bedrijfsvoering. Het museum heeft voldoende liquiditeiten en reserves om in beperkte mate derving van publieksinkomsten te overbruggen. EiHP streeft ernaar om gezamenlijk met zijn zakelijke partners zo goed mogelijk te anticiperen op deze macro-economische factoren, met zo min mogelijk consequenties voor zowel eigen als extern personeel zonder de bedrijfsvoering in gevaar te brengen.

Het museum heeft zijn risico's geanalyseerd en maatregelen genomen om de kans te verkleinen dat het risico zich voordoet dan wel de gevolgen daarvan te mitigeren. Het huidige systeem van risicomanagement voldoet en er worden geen veranderingen voorzien

Financiële instrumenten

De primaire financiële instrumenten van de stichting dienen ter financiering van de operationele activiteiten van de stichting of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van de stichting is om niet te handelen in financiële instrumenten.

De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van de stichting zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico en het prijsrisico bestaande uit het rente- en marktrisico. Het beleid van de stichting om deze risico's te beperken, luidt als volgt:

Prijsrisico

Het marktrisico wordt gedefinieerd als het risico op verliezen die kunnen ontstaan door ongunstige marktbevingen. De stichting identificeert voornamelijk macro-economische omstandigheden en kredietrisico's.

Stichting Escher Collectie is actief als museum. Deze markt kenmerkt zich door een overwegend stabiele inkomstenstroom en is relatief beperkt gevoelig voor conjuncturele schommelingen. Voorts heeft de stichting beperkt tot geen invloed op in hoofdzaak macro-economische factoren die de inkomstenstroom beïnvloeden. Het marktrisico wordt ingeschat op minimaal. Het museum heeft geen externe leningen en het renterisico is derhalve ook minimaal.

Kredietrisico

De stichting handelt enkel met kredietwaardige partijen en heeft procedures opgesteld om de kredietwaardigheid te bepalen. Tevens heeft de stichting richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke partij te beperken. Bovendien bewaakt de stichting voortdurend haar vorderingen en hanteert een adequate aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor de stichting minimaal. Verder zijn er geen belangrijke concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico/kasstroomrisico

Stichting Escher Collectie kent een stabiele inkomstenstroom vanuit enerzijds bezoekers en anderzijds subsidieverstrekken. De kans dat de hieraan verbonden toekomstige kasstromen leiden tot uitzonderlijke fluctuaties is beperkt, aangezien de subsidieovereenkomsten doorgaans voor langere perioden worden aangegaan en bezoekersaantallen een stabiel, groeiend verloop tonen. Daarnaast heeft de stichting geen invloed op de effecten van wereldwijde of landelijke maatschappelijke factoren (onrust) die de inkomsten als gevolg van plotseling sterk teruglopende bezoekersaantallen beïnvloeden. Het museum bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. De directie ziet erop toe dat steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen van het museum te kunnen voldoen.

Resultaat 2025 en het eigen vermogen per 31-12-2025

De totale baten bedroegen € 2.444.092 waarvan € 1.579.879 aan publieksinkomsten. De totale baten waren hiermee € 187.242 hoger dan begroot. De totale lasten bedroegen € 2.361.671.

De lasten waren daarmee € 85.071 hoger dan verwacht. Het overschot op het exploitatieresultaat in 2025 was € 95.213 Dit overschot wordt toegevoegd aan de bestemmingsfondsen en de algemene reserve.

De financiële positie van het museum is solide. Het museum beschikt over voldoende eigen vermogen en de liquiditeitspositie is ruim voldoende om aan de korte termijnverplichtingen te voldoen. Per ultimo 2025 is de solvabiliteit 0,70 (2024: 0,67) en de current ratio 7,47 (2024: 6,98).

Bezoldiging directie

De directeuren van Stichting Escher Collectie staan op de loonlijst van Stichting Kunstmuseum Den Haag. Voor hun tijdsbesteding voor Stichting Escher Collectie heeft Stichting Kunstmuseum Den Haag in 2025 een managementvergoeding aan Stichting Escher Collectie in rekening gebracht van € 98.365.

Begroting 2026

De begroting 2026 is gebaseerd op het meerjarenplan 2025-2028 welke inmiddels door de gemeente Den Haag is geaccordeerd met hierin meegenomen de aanbevelingen van de commissie. Voor de lasten is een totaalbedrag begroot van € 2.638.400,-. De baten zijn begroot op een totaalbedrag van € 2.623.400,-. Aanvullend hierop verwachten we een rente/baten van € 15.000,- waardoor de begroting 2026 sluitend is.

Balans per 31 december 2025

ACTIVA

Na resultaatbestemming

		31-12-2025		31-12-2024	
		€	€	€	€
C.4 Vaste activa					
<i>C.1 Immateriële vaste activa</i>					
Website	1	11.965		6.250	
			11.965		6.250
<i>C.2 Materiële vaste activa</i>					
Inventaris	2	32.740		20.389	
Hardware		18.859		17.384	
			51.599		37.773
C.9 Vlottende activa					
<i>C.6 Vorderingen</i>					
Handelsdebiteuren	3	37.190		38.002	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4	50.860		78.410	
Overlopende activa	5	50.697		66.077	
			138.747		182.489
C.8 Liquide middelen			2.061.784		2.002.357
Totaal			2.264.095		2.228.868

PASSIVA

		31-12-2025		31-12-2024	
		€	€	€	€
C.14 Stichtingskapitaal					
C.11 Algemene reserve	6	172.843		215.699	
C.12 Bestemmingsfondsen	7	<u>1.417.791</u>		<u>1.279.721</u>	
Totaal eigen vermogen			1.590.634		1.495.420
C.18 Voorzieningen					
Voorziening meerjaren onderhoudsplanning	9		400.349		420.601
C.20 Kortlopende schulden					
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	10	203.122		236.129	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	11	14.672		-	
Overige schulden en overlopende passiva	12	<u>55.318</u>		<u>76.717</u>	
			273.112		312.845
Totaal			<u>2.264.095</u>		<u>2.228.868</u>

Staat van baten en lasten over 2025

	<i>Realisatie 2025</i>	<i>Begroting 2025</i>	<i>Realisatie 2024</i>
	€	€	€
A. Baten			
A.1 Publieksinkomsten	1.579.879	1.590.750	1.547.483
A.10 Overige directe opbrengsten	16.889	18.025	18.140
A.11 Directe opbrengsten	1.596.768	1.608.775	1.565.623
A.12 Diverse inkomsten	169.075	105.350	115.640
A.13 Bate uit private middelen	235.100	10.000	10.000
A.18 Indirecte opbrengsten	404.175	115.350	125.640
A.20 Subsidie gemeente Den Haag	443.150	426.350	426.098
A.24 Overige subsidies gemeente Den Haag	-	-	-
A.26 Totale subsidies	443.150	426.350	426.098
Som der baten (A) = A.27	2.444.092	2.150.475	2.117.361
B. Lasten			
B.1 Beheerlasten personeel	422.747	434.500	397.543
B.2 Beheerlasten materieel	717.228	606.000	733.078
B.3 Totaal beheerslasten	1.139.975	1.040.500	1.130.620
B.4 Activiteitenlasten personeel	811.044	710.750	758.312
B.5 Activiteitenlasten materieel	410.652	414.225	423.015
B.6 Totaal activiteitenlasten	1.221.696	1.124.975	1.181.327
Som der lasten (B) = B.7	2.361.671	2.165.475	2.311.947
Bedrijfsresultaat	82.421	-15.000	-194.587
Saldo rentebaten en -lasten	12.792	15.000	14.730
Exploitatieresultaat voor resultaatbestemming	95.213	-	-179.857
Resultaatbestemming:			
Onttrekking fonds aankoop Escher prenten	-	-	-51.871
Toevoeging continuïteitsreserve	-	-	-
Onttrekking continuïteitsreserve	-42.856	-	-205.443
Onttrekking fonds Amerikaanse Ambassade	-86.931	-	-122.543
Toevoeging fonds PhD-onderzoek	225.000	-	-
Toevoeging fonds Amerikaanse Ambassade	-	-	200.000
Totaal	95.213	-	-179.857

Kasstroomoverzicht 2025

	2025		2024	
	€	€	€	€
Kasstroomoverzicht uit operationele activiteiten				
Exploitatieresultaat		82.421		-194.588
<i>Aanpassingen voor:</i>				
Afschrijvingen	18.652		14.562	
Mutatie voorzieningen	<u>-20.252</u>		<u>-13.944</u>	
		-1.600		618
<i>Verandering in werkkapitaal:</i>				
Vorderingen	43.744		42.035	
Kortlopende schulden	<u>-39.734</u>		<u>-20.870</u>	
		4.009		21.165
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		<u>84.830</u>		<u>-172.805</u>
Betaalde rente	<u>12.792</u>		<u>14.730</u>	
Kasstroom uit operationele activiteiten		97.621		-158.075
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings materiële vaste activa	-30.368		-25.835	
Investerings immateriële vaste activa	-7.825		-6.250	
Investeringsubsidies	<u>-</u>		<u>-</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-38.193		-32.085
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Mutaties bestemmingsfondsen	<u>-</u>		<u>-</u>	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-		-
Mutatie liquide middelen		<u>59.428</u>		<u>-190.160</u>
Stand liquide middelen 1 januari		2.002.357		2.192.516
Stand liquide middelen 31 december		2.061.784		2.002.357
Mutatie liquide middelen		<u>59.428</u>		<u>-190.160</u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Escher Collectie ("de Stichting") is feitelijk gevestigd op Lange Voorhout 74, 2514 EH te Den Haag, is statutair gevestigd in Den Haag en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 27194207.

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Stichting Escher Collectie bestaan voornamelijk uit het inrichten, instandhouding en exploiteren van Het Paleis en het tentoonstellen van de Escher Collectie.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2025, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2025.

Informatieverschaffing over continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Informatieverschaffing over schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie en de Raad van Toezicht zich oordelen vormen en schattingen en veronderstellingen maken die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving voor micro- en kleine rechtspersonen C1 'Kleine organisatie zonder winststreven' en de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017 van de gemeente Den Haag met pagina 1 en 2 van bijlage Inrichting jaarrekening 2024. Conform artikel C1.106 dienen specifieke wet- en regelgeving en de subsidievoorschriften voor te gaan op de uitspraken in de Rjk en te worden toegelicht. De gemeente Den Haag kent specifieke voorschriften ten aanzien van de dotatie aan de voorziening meerjaren onderhoud. De dotatie aan de voorziening 'Meerjaren Onderhoudsplan' dient conform 'inrichting jaarrekening 2021' gelijk te zijn aan de ontvangen subsidie 'gebruikersonderhoud' van de gemeente Den Haag. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen historische kosten.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen. Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De betalen en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de organisatie.

De stichting neemt het standpunt in dat zij niet belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting. De conclusie is gebaseerd op een toetsing van de huidige activiteiten en omstandigheden aan de relevante wet- en regelgeving, waaronder de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969, jurisprudentie en literatuur.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen:

- overige vorderingen en overige financiële verplichtingen.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Eventueel direct toerekenbare transactiekosten maken deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd op de manier zoals beschreven bij de desbetreffende balansposten.

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de organisatie beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de organisatie het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Grondslagen

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de organisatie en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte gebruiksduur en rekening houden met een eventuele restwaarde. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik, en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering. Op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering wordt niet afgeschreven.

De jaarlijkse afschrijving zijn voor:

inventaris	20%-33%
hardware	25%
- website	20%

Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten (indien materieel). Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen, onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de organisatie, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve is het eigen vermogen waarover zonder belemmering door wettelijke of statutaire beperkingen kan worden beschikt voor het doel waarvoor de stichting is opgericht. Deze reserve wordt aangehouden om de continuïteit van de stichting op lange termijn te waarborgen.

Bestemmingsreserves

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald, en betreft geen verplichting, het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van: een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en waarvan een betrouwbare inschatting kan worden gemaakt; en het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is. Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de organisatie noch de tegenpartij heeft gepresteerd. Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de organisatie nadelige gevolgen heeft. Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voorziening meerjaren onderhoudsplanung

Een voorziening voor meerjaren onderhoudsplanung wordt gevormd voor verwachte kosten van service kosten, regulier onderhoud en periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud, regulier onderhoud en service kosten worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd door de beoogde kosten. Indien de kosten van onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt in de exploitatierekening.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Bedrijfsopbrengsten

Projectsubsidies en baten worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de groep zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. De exploitatiesubsidie van de gemeente Den Haag ter compensatie van door de stichting gemaakte kosten wordt systematisch als baten in de exploitatierekening opgenomen in dezelfde periode waarin de kosten worden gemaakt. Een eventueel overschot of tekort wordt via resultaatbestemming ten gunste of ten laste van de algemene reserve gebracht rekening houdend met de voorschriften van de gemeente Den Haag.

De subsidie van de gemeente Den Haag over het boekjaar 2025 wordt definitief vastgesteld nadat de jaarrekening is overlegd. De subsidie van de gemeente Den Haag is vooruitlopend op de definitieve vaststelling geheel als bate verwerkt.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen. Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Huuropbrengsten

Huuropbrengsten worden lineair in de staat van baten en lasten opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Toelichting balans per 31 december 2025

Activa

C.4 Vaste Activa

1. C.1 Immateriële vaste activa

De mutaties in de immateriële vaste activa worden als volgt weergegeven:

	<i>Website</i>	<i>Totaal</i>
	€	€
<u>Stand per 1 januari 2025</u>		
Aanschafwaarde	6.250	6.250
Cumulatieve investeringssubsidies	-	-
Cumulatieve afschrijvingen	-	-
	<u>6.250</u>	<u>6.250</u>
<u>Mutaties boekjaar</u>		
Investeringen	7.825	7.825
Desinvestering aanschafwaarde	-	-
Desinvestering afschrijvingen	-	-
Afschrijvingen	-2.110	-2.110
	<u>5.715</u>	<u>5.715</u>
<u>Stand per 31 december 2025</u>		
Aanschafwaarde	14.075	14.075
Cumulatieve investeringssubsidies	-	-
Cumulatieve afschrijvingen	-2.110	-2.110
	<u>11.965</u>	<u>11.965</u>
 Afschrijvingspercentages	 <u>20%</u>	

2. C.2 Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa worden als volgt weergegeven:

	<i>Inventarissen</i>	<i>Hardware</i>	<i>Totaal</i>
	€	€	€
<u>Stand per 1 januari 2025</u>			
Aanschafwaarde	610.234	33.838	644.072
Cumulatieve investeringssubsidies	-237.419	-	-237.419
Cumulatieve afschrijvingen	-352.426	-16.454	-368.880
	<u>20.389</u>	<u>17.384</u>	<u>37.773</u>
<u>Mutaties boekjaar</u>			
Investeringen	20.829	9.539	30.368
Desinvestering aanschafwaarde	-	-	-
Desinvestering afschrijvingen	-	-	-
Afschrijvingen	-8.478	-8.064	-16.542
	<u>12.351</u>	<u>1.475</u>	<u>13.826</u>
<u>Stand per 31 december 2025</u>			
Aanschafwaarde	631.063	43.377	674.440
Cumulatieve investeringssubsidies	-237.419	-	-237.419
Cumulatieve afschrijvingen	-360.904	-24.518	-385.422
	<u>32.740</u>	<u>18.859</u>	<u>51.599</u>
 Afschrijvingspercentages	 <u>20 - 33%</u>	 <u>25%</u>	

C.9 Vlottende activa

3. Handelsdebiteuren

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
	€	€
Handelsdebiteuren	37.190	38.002
Voorziening dubieuze debiteuren	-	-
	<u>37.190</u>	<u>38.002</u>

De debiteuren zijn opgenomen tegen de nominale waarden onder aftrek van een voorziening van nihil voor een mogelijke oninbaarheid. In de vorderingen is een bedrag begrepen van nihil (2024: nihil) met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

4. Belastingen en premies sociale verzekeringen

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
	€	€
Omzetbelasting	50.860	66.851
Loonheffingen	-	11.559
	<u>50.860</u>	<u>78.410</u>

5. Overlopende activa

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
	€	€
Nog te ontvangen bedragen	44.306	40.873
Vooruitbetaalde kosten	6.391	25.205
	<u>50.697</u>	<u>66.077</u>

6. C.8 Liquide middelen

	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
	€	€
Rabobank deposito	1.017.876	1.002.715
Rabobank rekening-courant	1.017.523	974.579
Gelden onderweg	14.392	14.752
Kas	11.994	10.311
	<u>2.061.785</u>	<u>2.002.357</u>

Onder de liquide middelen zijn uitsluitend deposito's opgenomen die direct opvraagbaar zijn.

Passiva

C.14 Eigen vermogen

7. C.11 Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve wordt gebruikt als financiële buffer om onverwachte financiële risico's op te kunnen vangen. De maximum hoogte van de continuïteitsreserve is vastgesteld op 25% van de totale baten (exclusief subsidies).

Verloopoverzicht

	2025
	€
Stand per 1 januari	215.699
Bij/af: resultaatbestemming 2025	-42.856
Stand per 31 december	<u>172.843</u>

8. C.12 Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfonds prenten

Om het mogelijk te maken belangrijke Escher prenten te kunnen verwerven is een bestemmingsfonds gevormd. De vorming van dit bestemmingsfonds is in overleg gedaan met de Gemeente Den Haag. In de vaststellingsbrief subsidies 2015 van de Gemeente Den Haag (ABBA/VS/2446) is de maximale omvang vastgesteld op € 200.000 met een maximale looptijd tot eind 2024. Stichting Escher Collectie heeft de gemeente in 2025 om een verlenging van deze periode gevraagd. Deze verlenging is gehonoreerd tot en met 2028.

Verloopoverzicht

	2025
	€
Stand per 1 januari	15.154
Af: aankoop Escher prenten	-
Bij/af: resultaatbestemming 2025	-
Stand per 31 december	<u>15.154</u>

Bestemmingsfonds attracties

De bestaande attracties verliezen na verloop van tijd hun innoverende karakter. Om de continuïteit van het museum te kunnen waarborgen is het van essentieel belang dat de attracties tijdig worden vervangen door nieuwe innoverende attracties.

Het bestemmingsfonds attracties wordt gevoed uit de eventuele overschotten op de exploitatie. De Gemeente Den Haag heeft toestemming verleend tot de vorming van een bestemmingsfonds attracties van maximaal € 340.000. Deze bestemmingsfonds is gehonoreerd tot en met 2028.

Verloopoverzicht

	2025
	€
Stand per 1 januari	140.000
Bij/af: mutatie bestemmingsfondsen	-
Stand per 31 december	140.000

Bestemmingsfonds Escher naar de Amerikaanse Ambassade

Dit bestemmingsfonds is gevormd voor de voorbereidings- en onderzoekskosten voor de verhuizing van Escher naar de Amerikaanse Ambassade.

Verloopoverzicht

	2025
	€
Stand per 1 januari	200.000
Uitgaven	-86.931
Stand per 31 december	113.069

Bestemmingsfonds Herinrichting Nieuwe Escher Museum

De Gemeente Den Haag heeft in een eerder stadium aangegeven er van uit te gaan dat het museum de inrichting van de museumzalen in een nieuw Escher Museum zelf (grotendeels) bekostigd. Hiervoor is dit bestemmingsfonds ingericht, dat een looptijd heeft tot 2028.

Verloopoverzicht

	2025
	€
Stand per 1 januari	924.568
Bij/af: resultaatbestemming 2025	-
Stand per 31 december	924.568

Bestemmingsfonds PhD-onderzoek

Voor het PhD-onderzoek van de conservator heeft een particulier een genereuze schenking gedaan van € 225.000. Uit dit fonds worden de gemaakte kosten van de conservator voor haar PhD-onderzoek onttrokken. Dit bestemmingsfonds heeft een looptijd van 5 jaar. Dit bestemmingsfonds valt buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Verloopoverzicht

	2025
	€
Stand per 1 januari	-
Bij/af: resultaatbestemming 2025	225.000
Stand per 31 december	225.000

C.18 Voorzieningen

9 Voorziening meerjaren onderhoudsplanung

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Voorziening meerjaren onderhoudsplanung	400.349	420.601

Voorziening meerjaren onderhoudsplanung

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Stand per 1 januari	420.601	434.545
Dotatie voorziening meerjaren onderhoudsplanung	120.299	115.739
Uitgaven voorziening meerjaren onderhoudsplanung	-140.551	-129.683
Stand per 31 december	400.349	420.601

In 2025 is in totaal € 140.551 onttrokken aan de voorziening. Voor een deel van € 45.280 betrof dit kosten die wel waren opgenomen in de meerjaren onderhoudsplanung, maar te laag waren ingeschat. Het verschil tussen de onttrekking in 2025 en de geplande onderhoudswerkzaamheden in het Paleis worden voornamelijk veroorzaakt door hogere lasten door restauratie schilderwerk.

De verwachte dotatie voor de voorziening groot onderhoud gebouwen kan als volgt worden gespecificeerd:

Korter dan 1 jaar:	101.013
Tussen 1 en 5 jaar:	303.039
Langer dan 5 jaar:	0
Totaal:	404.052

Dit betreffen bedragen die voortkomen uit het meerjarenonderhoudsplan 2020-2030 (gedateerd op 9 december 2019).

C.20 Kortlopende schulden

10 Schulden aan leveranciers en handelskredieten

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Crediteuren	203.122	236.129

11 Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Loonheffingen	14.672	-
	14.672	-

12 Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Te betalen subsidie Herstelfonds	-	22.134
Nog te betalen kosten	11.657	7.427
Vakantiegeld	23.278	24.696
Vakantiedagen	20.383	22.460
	55.318	76.717

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Rechten

Meerjarenbeleidsplan 2025 - 2028

Conform het meerjarenbeleidplan Kunst en Cultuur krijgt de stichting Escher Collectie voor de periode 2025 - 2028 een jaarlijkse subsidie van de gemeente Den Haag. Voor 2026 wordt maximaal € 456.577 (kenmerk subsidiebeschikking 20251001-51745) aan subsidie verstrekt.

Verhuurcontract derden

De stichting Escher Collectie heeft een overeenkomst tot het in gebruik hebben van een ruimte die bestemd is voor het drijven van een museumwinkel in het Paleis aan het Lange Voorhout afgesloten met de stichting Vrienden van Escher in Het Paleis. De jaarlijkse vergoeding bedraagt € 29.500 exclusief btw. Wijzigingen van de vergoeding vinden plaats op basis van de wijziging van het maandprijsindexcijfer volgens de consumptieprijsindex (CPI). De overeenkomst wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd, wat inhoudt dat de jaarlijkse vergoeding voor 2026 € 30.385 bedraagt (korter dan één jaar).

Verplichtingen

Huurcontract Gemeente Den Haag

Met ingang van 1 januari 2003 heeft Stichting Escher Collectie het pand staande en gelegen aan het Lange Voorhout 74 gehuurd van de gemeente Den Haag. De huurovereenkomst is aangegaan tot 1 januari 2029. De huur voor 2026 bedraagt € 199.354. De huur wordt jaarlijks geïndexeerd.

De verplichting bestaat voor € 771.936 aan huurverplichtingen tot 2029. Hiertegenover staat geen subsidiebeschikking.

De verplichting naar looptijd kan als volgt worden gespecificeerd (op basis van de huur van 2025, de huur wordt jaarlijks geïndexeerd):

Korter dan 1 jaar:	199.354
Tussen 1 en 5 jaar:	398.708
Langer dan 5 jaar:	0
Totaal:	<u>598.062</u>

Diensten

Stichting Escher Collectie heeft een licentieovereenkomst afgesloten met M.C. Escher Holding B.V. voor een periode van vijf jaar, van 16 november 2002 tot en met 16 november 2007. Na deze periode is, in overeenstemming met beide partijen, dit contract jaarlijks stilzwijgend verlengd. In 2025 is een vergoeding opgenomen van € 46.840 exclusief btw.

De stichting Escher Collectie heeft in 2010 een bruikleenovereenkomst afgesloten met de stichting Kunstmuseum Den Haag voor de bruikleenobjecten M.C. Escher uit de collectie van het Kunstmuseum Den Haag. De jaarlijkse vergoeding bedraagt € 50.000 exclusief btw. De bruikleenovereenkomst komt per 1 januari 2026 vervallen.

Stichting Escher Collectie heeft sinds 2024 een samenwerking met het bedrijf Fotosnap voor de fotoshoot. Deze samenwerking is aangegaan voor een periode van 3 jaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2025

A.1 Publieksinkomsten

	<i>Realisatie</i> <i>2025</i>	<i>Begroting</i> <i>2025</i>	<i>Realisatie</i> <i>2024</i>
	€	€	€
Entree	1.510.504	1.521.050	1.478.512
Fotoshoot	69.375	69.700	68.971
Totaal	<u>1.579.879</u>	<u>1.590.750</u>	<u>1.547.483</u>

In 2025 zijn er 10.093 minder bezoekers ontvangen ten opzichte van de begroting en 6.274 ten opzichte van 2024. Dit is primair ontstaan tijdens het tweede kwartaal waarin ook de NAVO Top werd gehouden in Den Haag. Het verlies aan bezoekers heeft bovenstaande consequenties gehad voor de publieksinkomsten. Aanvullend op het aantal reguliere bezoekers hebben wij 4.851 bezoekers ontvangen voor de museumnacht. Deze zijn niet meegenomen in de begroting.

A.10 Overige inkomsten

	<i>Realisatie</i> <i>2025</i>	<i>Begroting</i> <i>2025</i>	<i>Realisatie</i> <i>2024</i>
	€	€	€
Vergoedingen rondleidingen	16.889	18.025	18.140
Totaal	<u>16.889</u>	<u>18.025</u>	<u>18.140</u>

A.12 Diverse inkomsten

	<i>Realisatie</i> <i>2025</i>	<i>Begroting</i> <i>2025</i>	<i>Realisatie</i> <i>2024</i>
	€	€	€
Evenementen	139.575	75.650	86.833
Pacht café en winkel	29.500	29.700	28.807
Totaal	<u>169.075</u>	<u>105.350</u>	<u>115.640</u>

Op het gebied van evenementen is er een flinke sprong gemaakt. Tevens zijn, na aanpassing van de tariefstelling, de marges een stuk beter. Deze was in 2024 14% en in 2025 43% en is nu veel beter in balans ten opzichte van de kosten.

A.13 Bijdragen uit private middelen

	<i>Realisatie</i> <i>2025</i>	<i>Begroting</i> <i>2025</i>	<i>Realisatie</i> <i>2024</i>
	€	€	€
Particulieren	10.100	10.000	10.000
PhD-onderzoek	225.000	-	-
	<u>235.100</u>	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>

In 2025 hebben de vrijwilligers alleen het gebruikelijke € 10.000 gesponsord voor de gratis toegankelijke workshops in de weekenden en vakanties.

Stichting Escher Collectie heeft een bedrag van € 225.000 geschonken gekregen vanuit particulier bezit. Dit bedrag is bedoeld voor het PhD-onderzoek van de conservator voor de komende 5 jaar.

A.20 Subsidie gemeente Den Haag

	<i>Realisatie</i> <i>2025</i>	<i>Begroting</i> <i>2025</i>	<i>Realisatie</i> <i>2024</i>
	€	€	€
Exploitatie	322.851	310.611	310.359
Gebruikers onderhoud	120.299	115.739	115.739
	<u>443.150</u>	<u>426.350</u>	<u>426.098</u>

In 2025 is de volgende subsidieverlening verkregen:

1. Subsidietoekenning 2025 datum 30 januari 2025 met kenmerk 20250108-86310

De volgende subsidievoorwaarden zijn overeengekomen:

1. De stichting Escher Collectie behaalt circa 145.000 bezoekers en draagt er zorg voor dat er naast de Escher tentoonstelling ook tenminste drie andere tentoonstellingen te zien zijn in het Paleis.
2. De stichting Escher Collectie bereikt in 2025 met educatieve activiteiten ca. 3.000 leerlingen uit het primair onderwijs in Den Haag en ca. 600 leerlingen uit het voorgezet onderwijs uit Den Haag. Voor niet Haagse scholen is dit 750 respct. 6650.
3. De stichting Escher Collectie dient inspanningen te leveren op het gebied van cultuuronderwijs conform de doelstellingen uit de nota Cultuureducatie 2021
4. De stichting Escher Collectie neemt maatregelen om de inclusiviteit van de organisatie te bevorderen en de diversiteit van de Haagse bevolking terug te laten komen in het beleid op gebied van personeel, publiek, programmering en partners.
5. De stichting Escher Collectie spant zich in om relevante samenwerkingen aan te gaan met (culturele) partners in de stad.
6. De stichting Escher Collectie treft maatregelen ter bevordering van een gezonde en duurzame bedrijfsvoering, waaronder de toepassing van de cultural governance en fair practice codes.

Voor 2025 is een bedrag van € 322.851 bevoorschot door de gemeente Den Haag.

In het bestuursverslag (pag. 3) worden de resultaten van 2025 met betrekking tot de subsidievoorwaarden nader toegelicht.

B.1 Beheerlasten personeel

	<i>Realisatie</i> <u>2025</u>	<i>Begroting</i> <u>2025</u>	<i>Realisatie</i> <u>2024</u>
	€	€	€
Huisvesting loonkosten	88.734	80.500	86.166
Bedrijfsvoering loonkosten	319.314	338.000	267.433
Bedrijfsvoering inhuur extern	7.925	4.000	40.250
Overige personeelskosten	6.774	12.000	3.693
Totaal	<u>422.747</u>	<u>434.500</u>	<u>397.543</u>

De overschrijding bedrijfsvoering loonkosten heeft te maken met het tijdelijk uitvallen van de Zakelijk Directeur door ziekte en de kosten voor zijn vervanging. Overschrijding 'bedrijfsvoering inhuur extern' heeft te maken met extra inhuur bewaking voor de NAVO-top in samenwerking met de politie. De extra inhuur vond plaats op verzoek van de politie; de bijbehorende kosten zijn bij de politie in rekening gebracht.

B.2 Beheerlasten materieel

	<i>Realisatie</i> <u>2025</u>	<i>Begroting</i> <u>2025</u>	<i>Realisatie</i> <u>2024</u>
	€	€	€
Huisvesting	287.645	335.000	278.960
Gebruikersonderhoud	120.299	101.000	115.739
Bedrijfsvoering	290.632	160.000	323.817
Afschrijving	18.652	10.000	14.562
Totaal	<u>717.228</u>	<u>606.000</u>	<u>733.078</u>

De huisvestingskosten zijn € 28.554 lager uitgevallen dan begroot. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten voor gas en elektriciteit dan eerder was ingeschat. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2025 was de impact van het nieuwe contract voor gas en elektriciteit nog niet bekend.

De € 94.132 overschrijding bij bedrijfsvoering heeft primair te maken met de extra kosten gemaakt voor de overgang naar de Amerikaans Ambassade en het copyright. De kosten van de Ambassade zullen onttrokken worden van de voorziening 'Escher naar de Amerikaanse Ambassade'.

B.4 Activiteitenlasten personeel

	<i>Realisatie</i> <u>2025</u>	<i>Begroting</i> <u>2025</u>	<i>Realisatie</i> <u>2024</u>
	€	€	€
Educatie loonkosten	251.635	197.000	222.315
Publieksopvang loonkosten	99.719	134.500	97.591
Educatie inhuur extern	60.385	48.000	45.816
Publieksopvang inhuur extern	399.305	331.250	392.590
Totaal	<u>811.044</u>	<u>710.750</u>	<u>758.311</u>

De daling van de post 'Publieksopvang loonkosten' is het gevolg van een verlaging van het aantal uren van een van de medewerkers. De overschrijding op de post 'Publieksopvang inhuur extern' wordt veroorzaakt door de inflatiecorrectie op de tarieven van uitzendkrachten.

B.5 Activiteitenlasten materieel

	<i>Realisatie</i> <u>2025</u>	<i>Begroting</i> <u>2025</u>	<i>Realisatie</i> <u>2024</u>
	€	€	€
Tentoonstellingen	168.716	158.000	162.108
Marketing en Communicatie	140.353	171.225	109.358
Educatie	4.479	20.000	23.380
Aankopen Escher Prenten	-	-	51.872
Diverse activiteiten	97.104	65.000	76.297
	<u>410.652</u>	<u>414.225</u>	<u>423.015</u>

De kosten voor het maken van de diverse tentoonstellingen zijn hoger uitgevallen dan begroot. Gezien de overige posten de enige post is waarmee bespaard kan worden is deze mogelijkheid hiervoor ingezet. De overschrijding van de kosten 'Diverse activiteiten' ligt in lijn met toename baten van de 'Verhuur zalen'.

Specificatie loonkosten

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
	€	€
Salariskosten	660.346	584.671
Pensioenlasten	38.929	37.420
Sociale lasten	88.515	76.366
Bijdrage	-28.388	-24.951
Totaal	<u>759.402</u>	<u>673.507</u>

De loonkosten van de coördinator museumwinkel worden per kwartaal doorberekend aan de Stichting Vrienden van Escher in Het Paleis en zijn opgenomen onder de post bijdrage.

De Stichting Escher Collectie volgt de Museum cao.

Per 1 januari 2025 hebben alle medewerkers met resterende schaalruimte een periodieke salarisverhoging ontvangen.

In december is er een eindejaarsuitkering van 3,4% uitgekeerd aan medewerkers die na 31 maart 2017 in dienst zijn gekomen (cf. Museum-CAO) en 6% aan de medewerkers die voor deze datum in dienst waren.

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
	€	€
Huisvesting (beheerlasten)	1,4	1,5
Bedrijfsvoering (beheerlasten)	3,6	1,6
Educatie (activiteitenlasten)	3,5	3,0
Publieksopvang (activiteitenlasten)	3,1	0,8
Gemiddeld aantal werknemers	<u>11,6</u>	<u>6,9</u>

Den Haag, 29 april 2026
Stichting Escher Collectie

M. Schavemaker
Directeur

P. Harms
Directeur ai

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

In de statuten zijn geen bepalingen inzake resultaatbestemming opgenomen.